

Tutu xtnañu'u ni tee Pablo nuu ñayiu ka skua'a ñuu Corinto

¹ Maa san kuu Pablo, tee ni kana ia Dios ja sa'a san nagua kuini ya, te ni chitniuu ña ya ja ndakani san tno'o va'a Jesukristu. Te maa san jin ñanio Sóstenes ² ka tee san tutu ya'a ja majaa nuu maa ni, ja ka skua'a ni tno'o va'a ia Dios ja ka oo ni ñuu ka'nu Corinto, ja ka kuu ni ñayiu ni sa'a siin ña ia Dios ja vi kunukuechi ni nuu ya jin ma'ñu sagua Jesukristu. Chi ni kana ña ya ja vi kokuu ni ñayiu vii nuu ya, jin ndi'i ñayiu ka oo ninii nuu ka ndakakune'i sivi Jito'o Jesukristu, ja kuu ya Jito'o mai vi suni Jito'o yoon. ³ Te maa Tata Ja'nuo jin Jito'o Jesukristu na ka'an nda'u ka'an kee ña ya, te vi koo ni jin jamani ya.

Tno'o ja ndakuanta'u nuu ia Dios

⁴ Te siun ni ndakuanta'u san nuu ia Dios ja ja'a in in maa ni, chi ni ka'an nda'u ni ka'an kee ña ya jin ma'ñu sagua Jesukristu. ⁵ Chi jin ma'ñu sagua ya ni sa'a ia Dios ja ni ka kuu kuika ni nuu ndi'i tno'o ya, te ni ka jinkui'nu gua'a ini ni jin tno'o ka ka'an ni vi nuu ndi'i tno'o ndichi ya. ⁶ Chi ni ka kukanu ndaa ini ni jin tno'o Jesukristu ja ni ka ndakani nuu ni. ⁷ Te yun guaa tu nagua ja'ni sa'un ka ña ni in ja skuta'u ña ia Dios, nini ka ndetu ka'nu ni guaa ndee kiuu ndenta Jito'o Jesukristu. ⁸ Te maa ya sa'a ja vi koyutnu ni guaa ndee kiuu sandi'i, nagua ja tu na kuechi vi kotavi

ni kiuu ja ndii Jito'o Jesukristu. ⁹ Chi ia ndaa kuu Dios, te skunkuu ya tno'o ni kee yu'u ya, te ni kana ña ya ja vi koo ni jin se'e ya Jesukristu, ia kuu Jito'o.

Tno'o ja xteku ña jin ñayiu ka skua'a ja ma vi sa'a siin tna'i

¹⁰ Jikanta'u san nuu in in ni, vi ñani vi kua'a, jin sivi Jito'o Jesukristu ja inuu inuu vi ndatno'o tna'a ni, te ma vi kosa'a siin tna'a ni, chi sua'a inuu vi koo ni, vi inuu vi ndakani ini ni. ¹¹ Ka'an san tno'o ya'a, vi ñani vi kua'a, ja ka oo ni ñuu ka'nu Corinto, chi ka ka'an ñayiu ka oo ve'e Cloé ja ka tee tna'a ni. ¹² Chi jini san ja ka ka'an ni: “Maa san chi oo san jin Pablo”; te sava ni ka ka'an: “Maa san chi oo san jin Apolos”; te sava ni: “Maa san chi oo san jin Pedro”; te sava ni: “Maa san chi oo san jin Jesukristu”. ¹³ ¿Te naxa nuu saa? ¿A kuu vi sa'a siin siin ni Jesukristu? Te tu ni intakaa maa san ja kuu san Pablo nuu cruz ja ja'a in in ni, te ni tu ni ka jandute ni jin sivi san. ¹⁴ Te ndakuanta'u san nuu ia Dios ja ni in ni, tu ni skuandute ña san, chi maa ni Crispo jin Gayo guaa ni skuandute san, ¹⁵ nagua ja ni in ñayiu ma vi koka'in ja ni ka jandutei jin sivi Pablo. ¹⁶ (Te suni ni skuandute san ñayiu ve'e Estéfanos, su tu ndaka'an san a ndee ka ñayiu ni skuandute san.) ¹⁷ Chi tu ni tetniuu ña Jesukristu ja skuandute san ñayiu, chi ja kaxtno'o san tno'o va'a ya, su masu jin tno'o ndichi ndeva'a ja oo ñuyiu ya'a, nagua ja ma naa jaka'nu ndeva'a ja ni ji'i Jesukristu nuu cruz.

Jin Jesukristu ni xne'e ia Dios jaka'nu ya vi tno'o ndichi ya

¹⁸ Te tno'o kaxtno'o ja ni ji'i Jesukristu nuu cruz, chi tno'o vasa kuu nuu ñayiu kua'ankuei ja vi junaa. Su yoon ja kua'ankueio ja vi kaku ni'nuo, chi in jaka'nu maa ia Dios kuu, ¹⁹ nagua yoso nuu tutu ii:

Xnaa rin tno'o ndichi ja jini ñayiu ndichi ñuyiu ya'a,

te xtajioo rin ja ka jinkui'nu ini ñayiu kaji ini, kachi tutu ii.

²⁰ Nuu saa te tu nagua jiniu'u ñayiu ndichi, ni ñayiu kaxtno'o Ley, ni ñayiu jini gua'a ja tee tna'a siki nagua oo ñuyiu ya'a. Chi ni sa'a ia Dios ja tu jiniu'u tno'o ndichi ñayiu ñuyiu. ²¹ Chi ia ndichi kuu Dios, te tu ni ka jini ña ñayiu ñuyiu jin ma'ñu sagua tno'o ndichi ja ka jini mai. Su ni jintna'a ini ya ja jin ma'ñu sagua tno'o ya, te skaku ni'nu ya ñayiu ka kandija ya, visi ka ndakani ini sava ñayiu ja tno'o vasa kuu tno'o ja ka kaxtno'o nui.

²² Chi ñayiu judio ka jikain ja na sa'a ia Dios tniuu na'nu ja vi kandijai ya. Te ñayiu sava ka tatatno'o ka ndukui tno'o ndichi ja vi kuni gua'i.

²³ Su sein, chi ka kaxtno'o san ja ni ji'i Kristu, ia ni tetniuu Dios, nuu cruz. Te jin tno'o ya'a ka kanakau ñayiu judio ja vi nai, te ñayiu sava ka tatatno'o ka ndakani ini ja tno'o vasa kuu.

²⁴ Su ñayiu ni kana ia Dios, a kuu ñayiu judio axi ñayiu sava ka tatatno'o, ka jini ja Jesukristu xne'e jaka'nu maa ia Dios vi tno'o ndichi ya.

²⁵ Chi tno'o ia Dios ja ka ka'an ñayiu ja tno'o vasa kuu, te tno'o ndichi ka kuu saa tno'o ñayiu

ñayiu. Te tno'o ia Dios ja ka ndakani ini ñayiu ja tno'o vita kuu, te tno'o ndakui ka kuu saa jandakui in ñayiu.

²⁶ Vi kona'a ni, vi ñani vi kua'a, naxa ni ka oo ni nuu ni kana ña ia Dios jin ni. Chi joo ni maa ni ni ka okuu ñayiu ndichi nuu ñuyiu ya'a, te joo ni maa ni ka okuu ñayiu ka tatnuni, te joo ni maa ni ka okuu ñayiu ka ndanuu. ²⁷ Chi ni kaji ia Dios ñayiu ka ka'an ñayiu ñuyiu ja ñayiu vasa ka kui, nagua ja kuña'a ya jakanoo nuu ñayiu ndichi. Te ni kaji ia Dios ñayiu ka ka'an ñayiu ñuyiu ja ñayiu inu vita ka kui, nagua ja kuña'a ya jakanoo nuu ñayiu inu ndakui. ²⁸ Te ni kaji ia Dios ñayiu ka ka'an ñayiu ñuyiu ja masu ñayiu ka ndanuu ka kui, te ka skexiko ña jin ja masu nagua ka kuu sa'uin, nagua ja saa, te sa'a ya ja ma vi jiniu'u ka ñayiu ka ndanuu yun. ²⁹ Te yun guaa ni in ñayiu, ma sa'a teyii mai nuu ia Dios. ³⁰ Su maa ia Dios ni sa'a ja ka oo ni jin Jesukristu, te suni ni sa'a ya ja nuu Jesukristu vi ni'o tno'o ndichi. Te ni sa'a ya ja tu na kuechi ka tavi kao nuu ya, te ka ovio nuu ya, te ni ndatau ña ya nuu yika kuechio. ³¹ Saa te skunkuu nagua yoso nuu tutu ii: "Nuu ja kuini in ñayiu ja kokuu teyii, te na kokuu teyii jin ja ni sa'a Jito'o" kachi tutu ii.

2

Kaxtno'o Pablo tno'o ja ni ji'i Jesukristu nuu cruz

¹ Su nuu ni jaa san nuu ka oo maa ni, vi ñani vi kua'a, ja ni kaxtno'o san tno'o ia Dios, te tu ni ka'an san tno'o ndichi ni tno'o vijin ndeva'a.

² Chi nuu ni oo san ne'u maa ni, tu ni kuini san

ja kaxtno'o san inka tno'o siin, chi maa ni tno'o Jesukristu, ia ni tetniuu Dios, ja ni ji'i ya nuu cruz. ³ Te nuu ni jaa san nuu ka oo ni, chi vita ni oo san, vi kisi san ja yu'u ndeva'a san. ⁴ Te nuu ni ka'an san ja ni kaxtno'o san nuu ni, tu ni kuini san ja vi jino ini ni jin tno'o ndichi ñayiu ñuyiu. Chi ni sa'a san ja ni ka jino ini ni jin ma'ñu sagua Espíritu jin jaka'nu maa ia Dios, ⁵ nagua ja nuu jaka'nu maa ia Dios vaji tno'o ja ka kandija ni, te masu nuu tno'o ndichi ñayiu ñuyiu.

Xne'e ia Dios tno'o ndichi ya jin ma'ñu sagua Espíritu ya

⁶ Su kaxtno'o san tno'o ndichi nuu ñayiu ja ni ka jijai jin tno'o ka kandijai. Su tno'o ndichi ya'a, chi masu ja vaji nuu ñuyiu ya'a kuu, ni masu tno'o ndichi ja ka ka'an ñayiu ka tatnuni ñuyiu ya'a kuu, chi ñayiu ka tatnuni ya'a kua'ankuei ja vi nai. ⁷ Chi tno'o ja ka'an san ya'a kuu tno'o ndichi maa ia Dios ja ni yiyu'u. Te tno'o ja ni yiyu'u ya'a, ja ni oneva'a maa ya ndee ama ka ja jinkoo ñuyiu, nagua ja vi ni'o jayiñu'u nuu ya. ⁸ Te ni in ñayiu ja ka tatnuni nuu ñuyiu ya'a, tu ni ka jinkui'nu ini tno'o ndichi ya'a, chi nuu ja sua'a, te ni ka jinkui'nu ini, te ma vi katakai Jito'o nuu cruz, ia ye'e tajan. ⁹ Saa te ni skunkuu nagua yoso nuu tutu ii:

Chi taka ja tu ni ka jini sa'un ñayiu jin nduchi
nui, ni tu ni ka onini jin so'i,
te ni tu sa'un ni ka ndakani ini ñayiu,
kuu ja ni sa'a tua'a ia Dios ja vi kuni ñayiu ka
kutoo ya,

kachi tutu ii. ¹⁰ Su ni xne'e ia Dios tno'o ndichi ya'a nuu yoon jin ma'ñu sagua Espíritu ya, chi ndi'i skua'a Espíritu, te jini ya ndi'i tno'o ndichi maa ia Dios.

¹¹ Chi ni in ñayiu tu jini nagua ndakani ini inka ñayiu, chi maintno'o maa ñayiu jin anui, guaa jini nagua ndakani ini. Te suni saa ni jin ia Dios, chi tu na in jini nagua ndakani ini ya, maintno'o Espíritu maa ya guaa jini. ¹² Te mao, chi ni ka ni'o Espíritu ja vaji nuu ia Dios, nagua ja vi jinkui'nu inio ndi'i ja ni skuta'u ña ya jion, te tu ka ndakani inio nagua ka ndakani ini ñayiu ñuyiu. ¹³ Te suni ka ndakani san tno'o ja ni kaxtno'o Espíritu ia Dios nuu san, te masu tno'o ja ni ka kutua'a san jin jandichi maa san kuu. Te saa ka kaxtno'o san jin Espíritu ia Dios nuu ñayiu ka oo jin Espíritu ya.

¹⁴ Su ñayiu ja tu ka oi jin Espíritu ia Dios, chi tu ka janta'ui tno'o ja vaji nuu Espíritu ya, chi ka ndakani ini ja tno'o vasa kuu. Te ma kuu vi jinkui'nu ini, chi tu na Espíritu ia Dios oo jin ja kaxtno'o ya naxa vi jinkui'nu ini. ¹⁵ Te ñayiu oo jin Espíritu ia Dios, chi ndi'i ni ja kuu skua'i, su ni in ñayiu ñuyiu ma kuu vi skua'i naxa oo maa ñayiu oo jin Espíritu ia Dios. ¹⁶ Chi ka'an nuu tutu ii: “Tu na in jini nagua ndakani ini Jito'o, te tu na in kaxtno'o nuu ia Dios” kachi tutu ii. Su visi ni saa, su yoon, chi ka ndakani inio nagua ndakani ini Jesukristu.

3

Masu vatuka kuu ja ka sa'a siin tna'a ñayiu

¹ Te maa san, vi ñani vi kua'a, chi tu ni kuu ka'an san nuu ni, nagua ka'an san nuu in ñayiu oi jin Espíritu ia Dios, chi ni ka'an san nagua ka'an san nuu in ñayiu vita, chi ka kuu ni na kuinio in suchi luluu ja chia'an ka kujai jin tno'o Jesukristu. ² Chi ni kaxtno'o san tno'o ja tu vijin na kuinio jin in suchi yikin ja jaxin, te ka jiña'a xikui ji'i nuu tniuu ndei vi xtaa. Chi kuini ka ja vi kuja ni jin tno'o ka kandija ni, ja kuu vi kaa ni ndei jatu ja kaxtno'o san tno'o vijin, te ndee vitna kuini ka ja vi kuja ni'nu ni jin tno'o ya. ³ Chi ndee vitna ka ndakani ini ni nagua ndakani ini ñayiu ñuyiu, chi ka kuu kuasun ini ni, vi ka tee tna'a ni, vi ka sa'a siin tna'a ni, te ka sa'a ni nagua ka kuini maa ni, chi ka sa'a ni nagua ka sa'a ndi'i ni ñayiu ñuyiu. ⁴ Chi sava ni ka ka'an nuu inka ni: "Maa san, chi jandaa ndija ja oo san jin Pablo", te sava ni ka'an: "Sein, chi oo san jin Apolos". Te ja siun ka ka'an ni, te ka sa'a ni nagua ka sa'a ñayiu ñuyiu.

⁵ Chi ¿na in kuu Pablo axi na in kuu Apolos? Te maa ni tee ka jinokuechi nuu ia Dios ka kuu san, te jin ma'ñu sagua nduu san ni ka kandija ni Jito'o. Te in in san ni ka sa'a san na kuu na kuu na tniuu ni tenuu ña maa Jito'o. ⁶ Sein, chi na tno'o ja ni skute san tno'o ya ini anu ni, te Apolos na tno'o ja ni joso de ndute nuu ni kaxtno'o ka de tno'o ya nuu ni. Su maa ia Dios skua'nu ña ja ni ka jija ni'nu ni nuu tno'o ya. ⁷ Yun guaa ni masu kuu ka'nu ka tee skute axi tee joso, chi maa ia Dios guaa kuu ka'nu ka ya nuu ndi'i, chi maa ya sa'a ja ka ja'nu. ⁸ Chi inuu ni ka kuu tee skute jin tee joso, visi na kuu na kuu na tniuu

ka sa'a in in maa de, te saa vi ni'i ya'u de nuu ia Dios. ⁹ Te sein, chi sua'a ni ka chituu tna'a san ja ka satniuu san nuu ia Dios, te maa ni ka kuu na kuinio ñunde'i nuu jitu ia Dios.

Axi suni ka kuu ni na kuinio in ve'e ja jakin ya. ¹⁰ Te maa ia Dios ni ka'an nda'u ni ka'an kee ña jin san ja kuu san na kuinio in tee sa'a ve'e ja ni chikua'a gua'a san, te ni tau san cimientu ve'e yun. Te sava ka de ka sa'a ve'e siki nuu ni skuja san yun. Su in in de, na vi kondia'a guagua'a de naxa vi sonee de ve'e siki nuu ja ni skuja san yun. ¹¹ Chi maa Jesukristu kuu cimientu ve'e yun, te ni in tee ma kuu tau de inka cimientu siin, chi ja oo maa cimientu yun. ¹² Te siki cimientu ya'a kuu ja vi sa'a de ve'e jin ndatniuu gua'a ja kuu oro a plata a jin yuu vii ndeva'a, axi jin ndatniuu ja ñama naa, ja kuu yutnu a paja axi ndayo'o. ¹³ Chi tniuu ja ka sa'a in in ñayiu vi kuni kaji kuitio kiuu ja sandaa Jesukristu kuechi ñayiu. Chi ndii ya jin ñu'u kiuu yun, ja koto tnuni ya ndeja kuu ja kai, nagua ja saa te vi kunio na tniuu kuu ja ni ka sa'a in ion. ¹⁴ Te nuu ja ma kai ve'e ja ni sa'a in ñayiu siki cimientu yun, te ni'i ya'ui nuu ia Dios. ¹⁵ Su nuu ja na kai ve'e ja ni sa'a in ñayiu, te skunai, chi ma ni'i ya'ui nuu ia Dios. Su visi ni saa, te kaku ni'nu mai, nagua ndo'o in ñayiu ja kaku ni'nu nuu ñu'u.

¹⁶ Chi ɔa tu ka jini maa ni ja veñu'u ia Dios ka kuu ni, chi oo Espíritu ia Dios ini anu ni? ¹⁷ Te nuu ja in ñayiu sa'a tne'e veñu'u ia Dios, te xnaa ña ya jin ñayiu yun, chi veñu'u vii kuu veñu'u ia Dios, te suu ka kuu in in maa ni.

¹⁸ Te ni in ni, ma vi xnda'u ni maa ni, su nuu ja ndee in ni ka'an ja ñayiu ndichi kuu ni ñuyiu ya'a, te kuini ja sa'a ni na kuinio in ñayiu ja tu jini sa'un, nagua ja kenta ni kokuu ni in ñayiu ndichi ndija. ¹⁹ Chi tno'o ndichi oo ñuyiu ya'a, tu nagua jiniu'u sa'un nuu ia Dios. Chi ka'an nuu tutu ii: "Ni kakuiko ña ia Dios jin ñayiu ndichi nuu ka sa'a ndichi ini mai", kachi tutu ii. ²⁰ Te suni ka'an tuku nuu tutu ii: "Jini maa Jito'o ja tu jiniu'u sa'un nagua ka ndakani ini ñayiu ndichi", kachi tutu ii. ²¹ Yun guaa ni in ñayiu ma sa'a teyii ja oi jin inka ñayiu, chi ndi'i ni ja ka kuu kuenta maa ni, ²² a kuu Pablo a kuu Apolos a kuu Pedro a kuu ñuyiu a kuu ja tekuo a kuu ja ji'o a kuu ja oo vitna a kuu ja vaji nuu kuee ka. Ndi'i ni ja kuu kuenta maa ni. ²³ Te maa ni, chi kuenta maa Jesukristu ka kuu ni, te Jesukristu kuu kuenta maa ia Dios.

4

Ni chitniuu ña Jesús ja vi xtutenuu san tno'o ya

¹ Nuu saa te vi kani ini ni ja sua'a ni tee ka jinokuechi nuu Jesukristu ka kuu san, te ni chitniuu ña ya ja vi kaxtno'o san tno'o ia Dios ja ni yiyu'u. ² Te vitna, chi in in ñayiu ja ni chitniuu ña ia Dios, kuini ja vi xne'i mai ja ka skunkuu ndai. ³ Su maa san, chi tu ndi'ni san naxa ka ndakani ini ni siki san, axi naxa ka ndakani ini tee ka netniuu siki san. Chi ni maa san, te tu ndanduku ni'nu san nagua kuu san. ⁴ Chi visi ndakani ini san ja tu na jakue'e sa'a san, su masu jin yun, te tu na kuechi tavi san, chi maa Jito'o

guaa sandaa ya nagua sa'a san. ⁵ Yun guaa ma vi ndanduku ni'nu ni nagua ka sa'a ñayiu ama ka ja kenta kiuu ni kaji ia Dios, chi vi kondetu ni guaa ndee na ndii maa Jito'o, te maa ya guaa xtuu ndijin taka ja oyu'u nuu nee, te xne'e ndijin ya taka ja ka ndakani ini ñayiu jin anui. Yun te saa kuña'a ia Dios in jayiñu'u nuu in in ñayiu gua'a.

⁶ Te ka'an san tno'o ya'a ja kuu in java'a nuu in in maa ni, vi ñani vi kua'a. Ni jani san Apolos jin maa san ja ka kuu san na kuinio taniñu nuu ni, nagua ja jin ma'ñu sagua sein, te vi kutua'a ni ja ma vi sa'a ni in ja tu nagua yoso nuu tutu ii, nagua ja ni in ni, ma vi kokuu teyii ni ja vi koo ni jin in ñayiu, te vi skexiko ni inka ñayiu.

⁷ ¿Chi na in ka'an ja ka'nu ka ka kuu ni saa sava ka ñayiu? ¿Axi nagua ka neva'a ni ja tu ni ka kuta'u ni nuu ia Dios? Te nuu ja maa ya ni taa, ¿te nau ja ka kuu teyii ni na kuinio ja masu ni ka kuta'u ni ja ka neva'a ni?

⁸ Te ka ndakani ini ni ja ka kuu kuika ni, te ka neva'a ni ndi'i ja ka ndioo ini ni, te ka ka'an ni ja vi maa ni ka kuu rey, te tu ka jiniu'u ka ña ni jin san. Vaa nuu sua'a te rey ndija ka kuu ni, vaa suni vi kotatnuni san nuu ka tatnuni ni nuu siun. ⁹ Chi ndakani ini maa san ja sein ja ka kuu san tee ni chitniuu ña Jesukristu, chi ni jani ña ia Dios ja ka kuu san na kuinio tee sandi'i ni ka nuu ñayiu, na kuinio in tee ja ni kanakau ja kuu de. Te ni kentakuei san ja ka kuu san na kuinio in ja ni ka sa'u kuu kuiti ini ñayiu ñuyiu ka ndia'i, vi ia ka oo andivi. ¹⁰ Te ka ka'an ni ja tee vasa ka kuu san ja ja'a Jesukristu, te maa

ni, chi ñayiu ndichi ka kuu ni ja ka oo ni jin ya. Te sein, chi tee vita ka kuu san, su maa ni, chi ñayiu ndakui ka kuu ni. Ka skexiko ña ñayiu jin san, te ka nee yiñu'i nuu ni. ¹¹ Te ndee vitna ka tna'a san tnundo'o soko, ka yichi san vi ka ja'ni ña sa'un vi kui'nu san, ka kani tikatu nuu san, vi ka jika nda'u san, chi tu na ve'e san. ¹² Te ka kutnuu san ka satniuu san jin nda'a san. Ka xtau tnia'a ña ñayiu jin san, su ka ka'an vii ka ka'an va'a san jin. Te ka sondikin ñai jin san, su ka jandee ini san. ¹³ Ka ka'an kue'i siki san, su ka ka'an va'a san jin. Te ka kuu san na kuinio mi'i ja nduei nuu ñu'u, axi na kuinio in jakini ñayiu ndee vitna.

¹⁴ Masu tee san tno'o ya'a ja taa san ja kanoo ni, chi tee san tno'o ja xteku ña san jin ni naxa vi sa'a ni, chi ka kuu ni na kuinio se'e san ja kutoo ña san. ¹⁵ Chi visi ka neva'a ni uxi mil tee ka kaxtno'o tno'o Jesukristu nuu ni, su masu kua'a tata ni ka oo. Chi jin ma'ñu sagua tno'o va'a ya ja ni kaxtno'o san nuu ni, te ni nduu san tata ni, chi ni ka kandija ni ya. ¹⁶ Yun guaa jikanta'u san ja vi kondikin ni vi sa'a ni nagua sa'a maa san.

¹⁷ Te ja ja'a ya'a guaa ni tetniuu san Timoteo ja kuu de na kuinio se'e san ja ka'an too san de, chi tee ndaa kuu de nuu Jito'o. Te suu de guaa ndakani naxa sa'a san ja oo san jin Jesukristu, vi naxa kaxtno'o san ndi'i ni nuu ja'an san vi in in nuu ka ndututu ñayiu ka skua'a. ¹⁸ Su sava ni, chi ka sa'a teyii ni maa ni, chi ka ndakani ini ni ja ma jaa sa'un san ja jakoto ña san. ¹⁹ Su tuu, chi ñama jaa san jakoto ña san, nuu ja saa kuini maa Jito'o. Te kuni san naxa ka oo se'e tee vixin jian,

a ka oo de jin jaka'nu maa ia Dios axi maintno'o ni tno'o ka ka'an de. ²⁰ Chi nuu tatnuni ia Dios nuu ñayiu, masu nani tno'o ja ka'on kuu, chi ja sa'o jin jaka'nu maa ya kuu. ²¹ ¿Nuu saa te naxa ka kuini ni ja jaa san? ¿A kinda'a san in xtnuu xii, te kani ña san, axi jaa san jin tno'o nda'u vi tno'o luu?

5

Kaxtno'o naxa vi sa'a ñayiu ka skua'a jin ñayiu sa'a yika kuechi

¹ Ni ni'i tno'o san ja ndee in tee ka skua'a jin ni sa'a de kuechi ñuyiu jin nana kiin de, chi ni ndakuaka tna'a de jin ña ja kuu in jakue'e ndeva'a, ja vini ñayiu tu ka jini ia Dios tu ka jandetu ja vi sa'i siun. ² Te visi ni saa, su ka sa'a teyii ni maa ni. Te vaa sua'a vi kokuu suchi ini ni nuu siun, te vi kene'e ni tee ni sa'a siun, nagua ja ma koo ka de ne'u ni. ³ Chi visi tu oo maa san jin in in ni, su ñu'u ini ña san. Te visi jika oo san, su ja sandaa san kuechi tee ni sa'a siun, na kuinio ja vi ka oo jian. ⁴ Te nuu vi ndututu ni jin sivi maa Jito'o Jesukristu, vi na tno'o ja suni oo san jin in in maa ni. Te jin jaka'nu maa Jito'o Jesukristu, ⁵ te vi ndasia'a ni tee jian nda'a Tachi, nagua ja na tna'a de tnundo'o vi ndee na naa yiki kuñu de, te na kaku ni'nu anu de kiuu ja ndii Jito'o Jesús.

⁶ Tu na tniuu ni ja vi kokuu teyii ni, chi ja ka jini ni ja ka ka'an: "Ja joo luluu ni levadura, te kiundo'o ndi'i yujan". ⁷ Nuu saa, te vi ndasavii ni maa ni. Vi xtajioo ni yika kuechi ja ka sa'a ni ja kuu na kuinio levadura tu'u, nagua ja vi kokuu

ni yujan jaa. Te suu ndija maa ni ka kuu yujan ja kuva'a xtaa vixin ja tu na levadura yi'i ja ka jaa ñayiu judio viko pascua. Chi maa Jesukristu kuu lelu ja ni ka soko ñayiu judio viko pascua yun, te ja ni soko ya maa ya nuu ni ji'i ya ja ja'o. ⁸ Nuusaa te na vi sa'o viko pascua ja vi koo vii ndija anuo, te vi sa'a ndao, ja kuu na kuinio xtaa vixin ka jao nuu viko yun ja tu na levadura yi'i, te ma vi sa'o jakue'e vi jane'e jayichi ja kuu na kuinio levadura tu'u ja xtivi ña.

⁹ Te nuu inka tutu ni tee san nuu ni, ni ka'an san ja ma vi nitna'a ni jin ñayiu ka sa'a kuechi ñuyiu jin inka ñayiu. ¹⁰ Su masu ni ka'an san ja ma vi nitna'a sa'un ni jin ñayiu ñuyiu ja ka sa'a kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, a ñayiu ka ndioo ini ja vi koneva'a kua'i xu'un, a ñayiu ka kuu kui'na, a ñayiu ka chiñu'u chu'chi, chi nuu ja ma vi nitna'a sa'un ni jin ñayiu yun, te nini kuu ja kekuei ni nuu ñuyiu nuu siun. ¹¹ Chi nuu tutu yun ni tee san ja ma vi nitna'a ni jin ni in ñayiu ka ka'an ja ñanio ka kui, te ka sa'i kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, axi ka jio'i ja vi koneva'a kua'i xu'un, a ka chiñu'i chu'chi, a ka ka'an ne'i, a ka jini, a kui'na ka kui. Te jin ñayiu yun ni ma vi nitna'a sa'un ni jin nuu ka jaa ni xtaa. ¹² Chi masu tniuu maa san kuu ja sandaa san kuechi ñayiu tu ka skua'a. Su maa ni, chi kanuu ja vi sandaa ni kuechi ñayiu ka skua'a jin ni. ¹³ Chi maa ia Dios guaa sandaa ya kuechi ñayiu tu ka skua'a. Yun guaa vi kene'e maa ni ñayiu ja sa'a yika kuechi yun, ja ma koo kai ne'u ni.

6

Ma vi tnaa tna'a ñayiu ka skua'a nuu tee sandaa kuechi ja tu kandija

¹ Te nuu ja ndee in ni oo in ja ka'an kuechi ni siki inka ñayiu ka skua'a jin ni, ¿te nau ja saa nuu tee sandaa kuechi ja tu kandija ka tnaa tna'a ni? Te tu ka jikan ni nuu ñayiu maa ia Dios ja vi sandai kuechi yun. ² ¿A tu ka jini ni ja ñayiu maa ia Dios ka kuu ñayiu vi sandaa kuechi ñuyiu kiuu sandi'i? Te nuu ja maa ni vi sandaa kuechi ñuyiu, ¿te a ma kuu vi sandaa maa ni in kuechi luluu ya'a? ³ ¿Chi a tu ka jini ni ja in kiuu, te vi sandao guaa ndee ja ja'a ia ka jinokuechi nuu ia Dios? Te vi'i ka kuu kuechi ñayiu ñuyiu ya'a, chi kuu vi sandao. ⁴ Te nuu ja ka neva'a maa ni tno'o kiti ini jin ñayiu ka skua'a jin ni, ¿te nau ja ka jikan ni nuu ñayiu tu nagua ka kuu sa'uin nuu ñayiu ka skua'a ja vi sandai kuechi yun? ⁵ Te ka'an san tno'o ya'a nagua ja vi kukanoo ni, ¿chi a vi tu sa'un na in tee ndichi ja jini naxa sandaa oo ne'u ni ja kuu sandaa de kuechi ñani de? ⁶ Te masu vatuka kuu ja ka jaxin tna'a ndisa maa ni, te vi saa ka ka'an kuechi ni nuu in tee tu kandija ja sandaa de kuechi yun.

⁷ Chi jandaa ndija ja maa ni ja ka jaxin tna'a ni jin ñani ni, te ja ka sa'a ni in jakue'e. Te gua'a ka kuu ja vi tna'a ni tnundo'o jin jakue'e ka sa'a ñai jin ni, te suni vi kuandetu ni ja vi su'u ñai jin ni nagua ka neva'a ni. ⁸ Su maa ni, chi saa sua'a ka sa'a ni in jakue'e, te vi ndee ndatniuu ja ka neva'a ñayiu ka skua'a jin ni, ka su'u ni.

⁹ ¿A tu ka jini ni ja ñayiu ka sa'a jakue'e, chi ma kuu kiukuei ja vi koi nuu tatnuni ia Dios? Te ma vi xnda'u ni maa ni, chi ni ñayiu ka sa'a kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, ni ñayiu chiñu'u chu'chi, ni ñayiu skindee tna'a, ni teyii ja kuu xi'nde ja xiko maa, ni teyii ja sa'a kuechi ñuyiu jin ndisa teyii, ¹⁰ ni ñayiu kuu kui'na, ni ñayiu ndioo ini ja koneva'a kua'a xu'un, ni ñayiu jini jin texeen, ni ñayiu kane'e, ni ñayiu ja xnda'u inka ñayiu ja su'i xu'un ñayiu yun, ma kuu kiukuei ja vi koi nuu tatnuni ia Dios. ¹¹ Te saa ni ka osa'a sava maa ni ama ka, su vitna, chi ja ni ka nduvii ni nuu ia Dios, te ñayiu ndaa ni ka nduu ni nuu ya, te tu ka na kuechi ka tavi ni jin jaka'nu maa Jito'o Jesukristu vi jin ma'ñu sagua Espíritu ia Dios mao.

Yiki kuñuo kuu na kuinio veñu'u nuu oo Espíritu ia Dios

¹² Ja ndaa ja ka ka'an: "Ja kuu vi sa'o ndi'i ni nagua ka kuini mao". Su masu ndi'i sa'a gua'a ña jion. Nuu ja kuu vi sa'o ndi'i ni nagua ka kuini mao, su sein, chi ma kuandetú san ja na in ja kundee kotatnuni nuu san. ¹³ Te suni ka ka'an: "Ja ndei jao jiniu'u nuu jiti ka'nuo, te jiti ka'nuo jiniu'u nuu ndei jao". Su in kiuu, te ndi nduu xnaa ia Dios. Su masu ndija ja yiki kuñuo jiniu'u ja sa'o kuechi ñuyiu, chi yiki kuñuo jiniu'u ja kunukuechio nuu Jito'o, te maa Jito'o ni taa yiki kuñuo. ¹⁴ Te nagua ni ndaxteku ia Dios Jito'o Jesukristu, te suni saa ndaxteku ña ya jion jin jaka'nu maa ya.

¹⁵ Chi ¿a tu ka jini ni ja yiki kuñu in in maa ni kuu na kuinio in in ndatniuu ja oo nuu yiki

kuñu Jesukristu? ¿Te a kuu kindee san in nda'a in ja'a ya, te skintna'a san jin yiki kuñu in ña'a xiko maa? Ña'a, ma kuu sa'un ja sa'a san siun. ¹⁶ ¿Axi tu ka jini ni ja nuu ja in teyii nitna'a de jin in ña'a xiko maa, te ndi nduu de jin ña ka kuu invaa ni ñayiu? Chi yoso nuu tutu ii: “Nduu de jin ña ka kuu invaa ni ka ñayiu”. ¹⁷ Su ñayiu ja oo jin Jito'o, chi ndi ndui jin ya ka oo jin invaa ni Espíritu maa ya. ¹⁸ Nuu saa te vi kujioo ni, ma vi sa'a ni kuechi ñuyiu jin inka ñayiu. Chi nani kuu yika kuechi ja ka sa'a ñayiu, tu sa'a tne'e yiki kuñui. Su ñayiu sa'a kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, chi siki yiki kuñu mai sa'i yika kuechi. ¹⁹ Chi ¿a tu ka jini ni ja yiki kuñu ni kuu in veñu'u nuu oo Espíritu ia Dios ja ni taa ya nuu ni, te Espíritu ia Dios oo ini anu in in maa ni? Te masu maa ni ka kuu jito'o maa ni. ²⁰ Chi ya'u ndeva'a ni ndaki'in ña ia Dios jin ni. Yun guaa vi koo vii vi koo va'a ni nuu ia Dios jin yiki kuñu ni vi jin ndi'i ndee ini ndee anu ni, chi kuenta maa ia Dios ka kuu ni.

7

Xteku ña Pablo jin ñayiu ka ndeka tna'a

¹ Vitna te na kaxtno'o san siki tno'o ja ni ka jikan tno'o ña ni jin san nuu tutu ni ka tetniuu ni nuu san. Te jandaa ndija ja gua'a ka kuu nuu in tee ja ma nitna'a de jin ñasi'i. ² Su siki ja ka sa'a ñayiu kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, te gua'a ka kuu ja in in teyii na vi koo ñasi'i de, te in in ñasi'i na vi koo yii ña. ³ Te yii yun na skunkuu de nuu ñasi'i de ja yii ña kuu de, te suni saa ni

ñasi'i na skunkuu ña nuu yii ña ja ñasi'i de kuu ña. ⁴ Te ñasi'i yun, chi masu tatnuni maa ña nuu yiki kuñu ña, chi oo ña nuu nda'a yii ña. Te suni saa ni yii, chi masu tatnuni maa de nuu yiki kuñu de, chi suni oo de nuu nda'a ñasi'i de. ⁵ Te yun guaa ma vi sansa'an nuu tna'a ni maa ni. Su nuu ja nduu maa ni ka ndatno'o tna'a ni ja ma vi ndanitna'a ni ndee saa tiempu, ja vi ndakuatu ni nuu ia Dios, te nuu ka xndi'i ni, te vi ndanitna'a tuku ni, chi kana saa, ma vi kundee ni vi ka'nu ni'nu ni maa ni, te ska'an ña Tachi ja junkuei ni nuu yika kuechi.

⁶ Ka'an san tno'o ya'a, su masu tatnuni san ja vi koo siin ni ndee saa tiempu, su nuu ja saa ka kuini maa ni, te ja'a san tno'o ja kuu vi sa'a ni. ⁷ Chi kuini maa san ja nuu sua'a te kuu, chi vi ndi'i ñayiu na vi koo maa in nagua oo maa san, su na kuu na kuu nagua ni ka kuta'u mai nuu ia Dios, chi savai ni skuta'u ña ya ja vi tnanda'i, te savai ja vi koo maa in ni.

⁸ Te ka'an san nuu suchi kuechi ja ka oo maa in, vi nuu ña'a ja ni ka ndonda'u, ja gua'a ka kuu nuu mai ja ma vi tnanda'i, te vi koi nagua oo maa san. ⁹ Su nuu ja ma vi kunde'i ja vi ka'nu ni'nui mai jin kuechi ñuyiu, te na vi tnanda'i, chi gua'a ka kuu ja vi tnanda'i, masu ja vi kojio'o ndeva'i.

¹⁰ Su nuu ñayiu ni ka tnanda'a, tatnuni san nuu ñasi'i ja ma xndoo ña yii ña. Te tno'o ya'a masu maa san tatnuni, chi maa Jito'o. ¹¹ Su nuu ja ni xndoo ña yii ña, te na kendoo maa in ni ña, ma ndakuaka tna'a ña jin inka teyii, axi vi nukuechi nuu tna'a ña jin yii ña, te vi ndakuaka

tna'a ña. Te suni saa ni yii, ma xndoo de ñasi'i de.

¹² Te nuu sava ka ñayiu ka'an san tno'o maa san, te masu tno'o ja ni kaxtno'o Jito'o nuu san: ja nuu ja ndee in ñanio ndeka in ña'a ja tu kandija, su kendoo va'a ni ini ña ja vi kondeka tna'a ña jin de, te ma xndendoo de jin ña. ¹³ Te nuu ja in ñasi'i oo yii ña ja tu kandija, su kendoo va'a ni ini de ja kondeka tna'a de jin ña, te ma xndoo ña jin de. ¹⁴ Chi yii ja tu kandija yun nduvii de nuu ia Dios ja siun ndeka tna'a de jin ña'a kandija yun. Te ña'a ja tu kandija nduvii ña nuu ia Dios ja siun ndeka tna'a ña jin tee kandija yun. Chi nuu sua'a te masu saa kuu, te se'e ni, chi suchi tu ka kandija ia Dios vi kokui. Su vitna, chi suchi vii ka kui nuu ia Dios. ¹⁵ Su nuu ja yii axi ñasi'i tu kandija, kuini ja vi xndendoo tna'i, te nuu ja saa kuu, te na vi xndendoo tna'i. Chi masu vi tenini san ñayiu ja vi kondeka tna'i, chi ni kana ña ia Dios jin yoon ja vi koo jin tno'o mani. ¹⁶ Chi maa ni ja kuu ni in ñasi'i ja kandija, nuu ja kondeka tna'a ni jin yii ni, te vatuni kundee ni kandija yii ni, te kaku ni'nu de. Axi maa ni ja kuu ni in yii ja kandija, nuu ja kondeka tna'a ni jin ñasi'i ni, te vatuni kundee ni kandija ñasi'i ni, te kaku ni'nu ña.

¹⁷ Su vi koo in in maa ni jin nagua ni ka kuta'u ni nuu Jito'o, te vi nagua ka oo ni nuu ni kana ña ia Dios, saa ni vi koo ni. Te tno'o ya'a kuu ja tatnuni san in in nuu ka ndututu ñayiu ka skua'a. ¹⁸ Nuu ja ni kana ia Dios in tee yitnuni nuu yiki kuñu de ja kondikin de nagua ka sa'a tee judio, te maa xnaa de, saa ni na koyitnuni maa de; axi

nuu ja ni kana ya in tee tu yitnuni nuu yiki kuñu de, te ma chitnuni de maa de. ¹⁹ Chi masu ja kanuu kuu ja yitnuni nuu yiki kuñuo axi tuu, chi ja kanuu ka kuu ja vi kuantno'o nagua tatnuni ia Dios nuu. ²⁰ Te na vi koo in in maa ñayiu nagua ka oi nuu ni kana ña ia Dios, ja ni ka kandijai ya. ²¹ Te nuu ja jinokuechi ni nuu in ñayiu ja tu ni'i ya'u ni nuu ni kana ña ia Dios, te ma kondi'ni ni ja yaa ni. Su nuu ja oo ichi ja yaa ni, te gua'a ka kuu ja saa sa'a ni. ²² Chi nuu ja jinokuechi ni nuu ñayiu ja tu ni'i ya'u ni nuu ni kana ña Jito'o ja ni kandija ni ya, vitna te ja ni yaa ni ja oo ni nuu maa Jito'o. Te suni saa ñayiu ja tu jinokuechi nuu ni in ñayiu nuu ni kana ña Jito'o, vitna te kokunukuechi nuu Jesukristu. ²³ Chi ya'u ndeva'a ni ndaki'in ña ia Dios jin in in ni. Nuu saa te ma vi kuandetu ni ja vi ndajiokuiin ni ja vi kokunukuechi ni nuu ñayiu. ²⁴ Te vi koo in in maa ni, vi ñani vi kua'a, nagua ka oo ni nuu ni kana ña ia Dios.

²⁵ Vitna te na ka'an san ja ja'a suchi si'i ndutu in tno'o ja tu ni tatnuni maa Jito'o nuu san ja ka'an san. Su ka'an san tno'o ja ndakani ini maa san, ja kuu san in tee ka kukanu ini ña ñayiu, chi ni kunda'u ini ña Jito'o jin san. ²⁶ Te ndakani ini maa san ja oo gua'a ja saa ni na vi koo in in maa ñayiu nagua ka oi, ja ja'a tnundo'o ja oo tiempu ka oo vitna. ²⁷ Nuu ja oo ñasi'i ni, te ma xndendoo ni ña, axi nuu ja tu na ñasi'i ni oo, te ma nduku ni ña. ²⁸ Su nuu ja ni tnanda'a ni, te masu yika kuechi kuu. Te nuu ja in suchi si'i ndutu ni tnanda'a, te suni masu yika kuechi kuu. Su ñayiu ni ka tnanda'a yun, chi vi tna'i kua'a

ka tnundo'o nuu ñuyiu ya'a, te tu kuini san ja vi tna'i tnundo'o yun.

²⁹ Su tno'o ya'a kuini san ja ka'an san, vi ñani vi kua'a: Ja joo ni ka kiuu kendoo. Te yun guaa, tee oo ñasi'i na kani ini de ja nani tno'o ja tu na ñasi'i de oo. ³⁰ Te ñayiu nda'i, na sa'i nani tno'o ja tu nda'i. Te ñayiu kusii ini, na sa'i nani tno'o ja tu kusii ini. Te ñayiu jaan ndatniuu, na kani ini nani tno'o ja tu nagua neva'i. ³¹ Te ñayiu jantniuu ja oo ñuyiu ya'a, na sa'i nani tno'o ja tu jantniui, chi ja makuyatni ja naa ñuyiu ja ka ndia'o ya'a.

³² Te kuini san ja ma vi kondi'ni ni nagua oo ñuyiu. Chi in suchi ja tu na ñasi'i, chi ndi'ni ja sa'i nagua kuini maa Jito'o, nagua ja junkuaan ini ña ya jin. ³³ Su tee ni tnanda'a, chi ndi'ni de nagua oo ñuyiu, nagua ja junkuaan ini ña ñasi'i de jin de. ³⁴ Te suni saa siin siin ka ndakani ini ña'a oo yii jin suchi si'i ndutu. Suchi si'i yun, chi ndi'ni ja sa'i nagua kuini maa Jito'o, nagua ja koo vii nuu ia Dios ndi'i jin yiki kuñui vi ini anui. Su ña'a oo yii, chi ndi'ni ña nagua oo ñuyiu, nagua ja junkuaan ini ña yii ña jin ña. ³⁵ Ka'an san tno'o ya'a ja kuu java'a in in maa ni, su masu ja'nu ña san ja vi sa'a ni nagua ka kuini maa ni, chi sua'a ka'an san ja vi sa'a gua'a ni, te vi sa'a ndaa ni, nagua ja tu na ja sa'a tneñu ja vi kunukuechi ni nuu Jito'o.

³⁶ Su nuu ja ndee in tee oo in sesi'i de, * te masu vatuka kuu ja kua'in maya'i kuia ja koo yii, te ndakani ini de ja gua'a ka kuu ja tnanda'i,

---

* **7:36** 7:36 Sava ka nuu tutu ii chi ka'an jin suchi yii kuechi ndita nda'u.

te nuu ja nini kuu ja saa kokuu, te sa'a de nagua kuini maa de. Kuu xtnanda'a de jin, chi masu yika kuechi kuu. ³⁷ Su nuu ja in tee oo yutnu anu de, te tu na in tenini ña jin de, chi sa'a de nagua kuini maa de, te ni ndakani ini de jin anu de ja koo ni maa sesi'i de, te vatuka sa'a de. ³⁸ Nuu saa te tee xtnanda'a sesi'i de, vatuka sa'a de. Te tee tu xtnanda'a sesi'i de, chi gua'a ka sa'a de.

³⁹ Ña'a oo yii, chi ka'an nuu Ley ja oo ña nuu nda'a yii ña nuu tekú de. Su nuu ja kuu yii ña, te kendoo ni maa ña, saa te kuu ndatnanda'a ña jin nani kuu tee kuini maa ña. Su na kokuu de in tee kandija. ⁴⁰ Su ndakani ini maa san ja kosii ini ndeva'a ka maa ña'a yun nuu ja ma ndatnanda'a ña. Te ndakani ini san ja suni oo san jin Espíritu ia Dios.

8

Kaxtno'o siki ja ka soko nuu chu'chi

¹ Vitna te na ka'an san siki kuñu ja ka soko ñayiu nuu chu'chi. Te ja ndaa ndija ja ndi'o ka jini gua'a siki ya'a. Su ja ka jinio yun sa'a ja ka sa'a teyio mao, te ja ka ka'an too tna'o sa'a ja ka jijao nuu tno'o ya. ² Te nuu ja ndee in ñayiu ndakani ini ja jini gua'i, su chia'an ka ja kuni nagua kuini ja jinkui'nu ini. ³ Su nuu ja ndee in ñayiu kutoo ia Dios, te jini ia Dios jin ñayiu yun.

⁴ Nuu saa, te na ka'an san siki ja ka jao ja ka soko ñayiu nuu chu'chi. Ka jini ndaa ndijao ja in chu'chi, chi tu sa'un nagua kuu nuu ñuyiu ya'a, te tu na inka ia oo, chi maintno'o maa ia Dios. ⁵ Chi visi ka oo taka ja ka nani chu'chi andivi vi nuu ñu'u, te ja ndaa ja ka oo kua'a chu'chi vi ka

oo kua'a jito'o. ⁶ Su nuu mao, chi tu na inka ia, chi invaa ni maa Tata Ja'nuo, ia ni sa'a ndi'i ja oo ñuyiu vi andivi, te ka tekuo ja vi koo nuu maa ya. Te suni oo invaa ni Jito'o Jesukristu, te jin ma'ñu sagua maa ya, te ka oo yoon, vi ndi'i ja oo ñuyiu vi andivi.

⁷ Su masu ndi'i ñayiu ka kandija ka jini tno'o ya'a. Savai, chi ja ni ka kaan mai ja ni ka ochiñu'i chu'chi, te nuu ka jai ja ni ka soko ñayiu, te ka ndakani ini ja ni ka kutne'i, chi inu vitai nuu tno'o ia Dios. ⁸ Te ja ndaa ndija ja masu ja jao kuu ja sa'a ja janta'u ña ia Dios jion. Chi ma vi nduo ñayiu gua'a ka nuu ia Dios ja vi kao axi ñayiu kue'e ka nuu ya nuu ja ma vi kao. ⁹ Te visi tu nagua vi ndo'o ja vi kao, su vi koto ni maa ni jin ñayiu inu vita nuu tno'o ia Dios, kana saa vi sa'a ni ja junkuei nuu yika kuechi. ¹⁰ Chi nuu ja maa ni ja jini gua'a ni tno'o ya'a, te junkoo ni ini ve'e nuu ka soko nuu chu'chi, te na kuni ña ndee in ñanio ja vita de nuu tno'o ia Dios, ja oo ni jaa ni ja ni ka soko ñayiu nuu chu'chi yun, te vatuni kii ini de, te suni kaa de ja ni ka soko nuu chu'chi yun. ¹¹ Te ja jini ni ja masu jakue'e kuu ja kaa ni yun, sa'a ja xtivi ña jin ñani ni ja vita de nuu tno'o ia Dios, te skunaa ña jin tee xiin ja'a ni ji'i Jesukristu. ¹² Te ja siun sa'a ni, te sa'a ni yika kuechi nuu ñani ni, chi tavi kuechi de jin ja ndakani ini de, chi vita kuu de nuu tno'o ia Dios. Te suni sa'a ni yika kuechi nuu Jesukristu. ¹³ Te yun guaa nuu ja jin ndei jaa san sa'a ja kanakau ñani san nuu yika kuechi, te gua'a ka kuu ja ma kaa sa'un san kuñu, nagua ja ma sa'a san ja kanakau de nuu yika kuechi.

9

Ndakani Pablo naxa sa'a de chi in tee ni chitniuu Jesús kuu de

¹ Te ndakani ini maa san ja kuu sa'a san nagua kuini san. Te suni in tee ni chitniuu ña Jesús ja xtutenuu san tno'o ya kuu san, chi ni jini san maa Jito'o Jesús, te maa ni ka kuu ñayiu ni ni'i san jin tniuu sa'a san nuu maa Jito'o. ² Te visi sava ñayiu tu ka janta'u ñai ja ni chitniuu ña Jesús jin san, su nuu maa ni, chi jandaa ndija ja suu kuu san, chi ja ni ka kandija ni Jito'o kuu ja xne'e ja jandaa ndija ja ni chitniuu ña Jesús jin san.

³ Te tno'o ya'a kuu ja ka'an ni'nu san ja ja'a san nuu ñayiu ka ka'an kuechi siki san, ⁴ chi oo ichi ja kuu kaa san vi ko'o san nagua ka skuta'u ña ñayiu. ⁵ Te suni oo ichi ja kuu tnanda'a san jin in kua'a kandija, te kiondita san jin ña, nagua ka sa'a sava ka tee ni chitniuu ña Jesús vi ñani maa Jito'o vi Pedro, ja ka oo ñasi'i de. ⁶ ¿Axi ka ndakani ini ni ja maa ni sein jin Bernabé ka kuu tee ja ma kuu vi ni'i san ja vi skuta'u ña ñayiu ka skua'a ja vi kokaa san? ⁷ Chi tu na soldado ja tekú de jin xu'un ve'e maa de, ni tu na tee jitu uva ja tu jaa maa de ti, te ni tu na tee jito kiti tata ja tu ji'i de xikui ti.

⁸ Te ma vi ndakani ini ni ja tno'o ka'an san ya'a, kuu nino'o ni tno'o ka ka'an ñayiu ñuyiu, chi suni saa yoso nuu tutu Ley. ⁹ Chi nuu tutu Ley Moisés yoso sua'a: “Ma tnaa ron ñunu yu'u isndiki nuu jaxin ti triu”, kachi. Te tno'o ya'a ni ka'an ia Dios, su masu ja ndi'ni ndeva'a ya ja ka kuu isndiki yun, ¹⁰ chi ndi'ni ya ja ka kuu yoon,

chi ja ja'a mao guaa ni tee de tutu yun. Chi tee jitu nuu ñunde'i ndetu ka'nu de ja ndaxtutu de nagua jitu de, te tee jaxin triu ndetu ka'nu de ja ni'i de joo triu de. ¹¹ Te suni saa ni sein, chi nuu ja ni ka skute san tno'o va'a ia Dios ini anu in in ni, ¿te a kua'a ndeva'a kuu nuu in in ni ja vi ni'i san joo ja vi koteku san? ¹² Te nuu ja sava ka tee oo ichi ja kuu vi kakan de ja vi kaa de nuu ni, te vi'i ka ka kuu sein.

Su tu ka jantniuu san ya'a ja nagua vi kakan san nuu ni, chi sua'a ka jandee ini san nuu ndi'i ya'a, nagua ja ma vi sa'a tneñu san ja kutenuu tno'o va'a Jesukristu. ¹³ Chi ja ka jini maa ni ja sutu ka satniuu nuu veñu'u ka'nu, ka tekun de jin ja ka soko ñayiu nuu veñu'u yun. Te sutu ja ka teñu'u kiti nuu altar ja ka soko ñayiu, te suni ka jaa de kuñu kiti ja ka soko ñayiu yun. ¹⁴ Te suni saa ni tatnuni maa Jito'o, ja ñayiu ka xtutenuu tno'o va'a ya, te jin tniuu ja ka sa'i yun vi ni'i ja vi kotekui.

¹⁵ Su sein, chi tu jantniuu san ya'a ja nagua kakan san, te suni masu tee san tno'o ya'a nuu ni nagua ja vi taa ni joo nuu san, chi vi gua'a ka kuu ja na kuu san ama ka ja kakan san xu'un, te ni in ñayiu ma kindee tno'o sii ini ja oo jin san nuu ia Dios. ¹⁶ Te nuu xtutenuu san tno'o va'a Jesukristu nuu ñayiu, tu na tniuu san ja kokuu teyii san, chi tniuu ja ni tenuu ña maa ia Dios kuu ja skunku san. Su nda'u ni ka maa san nuu ja ma xtutenuu san tno'o va'a ya. ¹⁷ Chi nuu ja sa'a san tniuu ja kuini maa san ja xtutenuu san tno'o ya, te kuu kakan san ya'u ja ni'i san nuu siun. Su nuu ja sa'a san tniuu ja ni tenuu ña ia Dios jin

san, te sua'a ni skunku san tniuu ja ni chitniuu ña ya. ¹⁸ Nuu saa, te ya'u ja ni'i san kuu ja kusii ini san nuu kaxtno'o san tno'o va'a Jesukristu, te tu sa'un na xu'un ki'in san, ni tu nduku san ichi ja naxa ni'i san ja koteku san nuu kaxtno'o san tno'o ya.

¹⁹ Te visi tu jinokuechi san nuu ni in ñayiu, su sa'a san na kuinio in tee jinokuechi nuu ndi'i ñayiu, nagua ja kundee san ni'i san kua'a ka ñayiu ja vi kandija ya. ²⁰ Te nuu ka oo san jin tna'a san judio, sa'a san nagua ka sa'a maa ñayiu judio, nagua ja kundee san ja vi kandijai ya. Te ja siun ka oi jin Ley Moisés, te suni sa'a san na kuinio ja oo san jin Ley yun, nagua ja kundee san ja vi kandijai, visi jandaa ja tu oo san jin Ley Moisés. ²¹ Te suni ñayiu ja tu ka oi jin Ley Moisés, sa'a san na kuinio ja tu oo san jin Ley yun, nagua ja kundee san vi kandijai, visi jandaa ja oo san jin Ley ia Dios, chi oo san jin Ley Jesukristu. ²² Te nuu ka oo san jin ñayiu inu vita nuu tno'o ka kandijai, te suni sa'a san na kuinio ja vita kuu san, nagua ja kundee san ja vi kandija gua'i. Sa'a san nagua ka sa'a ndi'i ñayiu, nagua ja jin ndi'i ya'a, te vi kaku ni'nu sava ñayiu. ²³ Te ndi'i ya'a sa'a san ja ja'a tno'o va'a Jesukristu, nagua ja suni ni'i ta'u san javii java'a oo nuu tno'o ya.

²⁴ Chi ja ka jini maa ni ja in nuu ka jino ñayiu, chi jandaa ja ndi'i ka jino, su invaa ni guaa kundee ja ni'i ja kuta'ui. Te suni saa ni vi nduku ndee maa ni nagua ja vi ni'i ni ja vi kuta'u ni nuu ya. ²⁵ Chi ndi'i ñayiu ka sa'a tua'a maa ja vi kosiki gua'i ka jaan ii jin ndi'i ja sa'a kue'e ña jin.

Te saa ka sa'i nagua ja vi kundei vi ni'i in corona nda'a yuku ja ñama naa. Su yoon, chi ka nduku ndeo ja vi ni'o in ja vi kuta'uo nuu ya ja maa naa sa'un. ²⁶ Te suni saa ni sein, chi nduku ndee san ja kenta san, nagua sa'a in tee jino ja kundee de ni'i de in ja kuta'u de. Te suni jaxin tna'a gua'a san, su masu nagua sa'a in tee ja kani iyu de. ²⁷ Chi sua'a xto'o san yiki kuñu san vi tenini san ja na kuantno'o ña jin san, kana saa skunaa san ja ni'i ta'u san nuu ya, visi maa san ni kaxtno'o tno'o ya nuu sava ka ñayiu.

10

Xteku ña Pablo ja ma vi sa'a ñayiu jakue'e

¹ Kuini san, vi ñani vi kua'a, ja vi ndaka'an ni naxa ni ka ojika ndi nija'nuo, ja ndi'i ñayiu ni ka oo chii viko ja ni sa'a ia Dios, te ndi'i ñayiu ni ka ya'a ma'ñu ndute Mar Kua'a ja ni kuu siin siin de, te ni nune ichi ja ni ka ya'i. ² Saa te na kuinio ja ndi'i ñayiu yun ni ka jandutei chii viko yun vi ma'ñu ndute mar nagua ja vi kokakain jin Moisés. ³ Te ndi'i ni ka jaa in ni nuu ja ni jiña'a maa ia Dios ja ni kuun ndee andivi. ⁴ Te suni ndi'i ni ka ji'i ndute ja ni jiña'a maa ia Dios, chi ni ka ji'i ndute ni kee yika kava ja ni jiña'a ya ja ni ka jiondita jin, te kava yun kuu maa Jesukristu. ⁵ Su visi ni saa, te kuakua'a ñayiu yun tu ni junkuaan ini ña ia Dios jin. Te yun guaa ni ka ji'i, te ni ka kendoo yiki kuñui nuu ñu'u te'a yun.

⁶ Te saa ni kuu nagua ja ndi'i yun kokuu in taniñu nuu, nagua ja ma vi kojio'o ja vi sa'o jakue'e, nagua ni ka ojio'o ñayiu yun ja ni ka

osa'i jakue'e. ⁷ Te ni ma vi kochiñu'u ni chu'chi, nagua ni ka osa'a sava ñayiu yun, chi yun ka'an nuu tutu ii: "Ni ka junkoo ñayiu ni ka jaa ni ka ji'i, te ni ka ndakoi ni ka kusii ni ka kuvatu ini". ⁸ Te ma vi sa'o kuechi ñuyiu jin inka ñayiu, nagua ni ka osa'a sava ñayiu yun, te vi invaa ni kiuu, te ni ka ji'i oko uni mil. ⁹ Ni ma vi koto tnunio Jito'o ja vi sa'o ja kiti ini ya, nagua ni ka osa'a sava ñayiu yun, te ni sa'a ya ja ni ka jaa ña koo, te ni ka ji'i. ¹⁰ Te ma vi ka'an kuechi ni siki ia Dios, nagua ni ka osa'a sava ñayiu yun, te ni ja'ni ña ia ja'ni ndiyi.

¹¹ Te saa ni ka ndo'o ndi nija'nuo, ja ka kui in taniñu nuu, chi saa yoso nuu tutu ii, nagua ja xteku ña jin yoon ja ka tekuo tiempu sandi'i ya'a. ¹² Nuu saa te na in ndakani ini ja oo yutnui nuu ia Dios, te na kotoi mai ja ma kanakau nuu yika kuechi. ¹³ Te ja jito tnuni ña jin ni, chi inuu ni kuu jin ja jito tnuni ña jin sava ka ñayiu. Su ia ndaa kuu maa Dios, te ma kuandetu ya ja koto tnuni kua'a ka ña saa nagua kundee ini ni, chi nuu vaji ja jito tnuni ña, te suni yun chituu ña ia Dios ja kejioo ni nuu ja jito tnuni ña yun, nagua ja kuandee ini ni.

Xteku ña Pablo ja ma vi chiñu'o chu'chi

¹⁴ Yun kuu, vi ñani vi kua'a, ja ka'an too ña san, vi kujioo ni, te ma vi chiñu'u ni chu'chi. ¹⁵ Chi ka'an san nuu ni ja ka kuu ni ñayiu ka jinkui'nu ini, su vi ndachikua'a maa ni a oo ndaa tno'o ka'an san. ¹⁶ Chi nuu ka ji'o joo joo vinu ja ka ndakuanta'uo nuu ia Dios, te invaa ni ñayiu ni ka nduu ndi'o jin ma'ñu sagua niñi Jesukristu

ja ni jati nuu cruz. Te suni saa ka sa'o nuu ka ja'ndeo joo joo xtaa vixin ka jao. Te jin yun ka nduo invaa ni ka ñayiu jin yiki kuñu ya ja ni soko ya nuu ni ji'i ya yika cruz. ¹⁷ Te visi kua'o ka kuu, su ndi'o ka jaa invaa ni xtaa vixin, te yun guaa invaa ni ka ñayiu ka kuo.

¹⁸ Vi ndakani ini ni naxa ka sa'a ñayiu Israel, ja ñayiu ka jaa kuñu kiti ni ka soko nuu ia Dios maa veñu'u ka'nu, chi ka jaa ñayiu yun nuu maa ia Dios. ¹⁹ Te vi kona'a ni ja kachi san ja tu sa'un nagua ndee in chu'chi ja oo nuu naa, te ni tu nagua ndee kuñu ja ni ka soko nuu chu'chi yun. ²⁰ Su ka'an san ja nuu ka soko ñayiu ja tu ka jini ia Dios, chi nuu tachi ka sokoi, te masu nuu ia Dios. Te tu kuini san ja vi kiunduu ni nuu tachi yun. ²¹ Chi ma kuu vi ko'o vi kaa ni nuu maa Jito'o, te suni vi ko'o vi kaa ni nuu ka oo tachi. ²² Chi nuu ja vi kiunduo nuu tachi, te vi skiti inio Jito'o, ¿te a ka ka'on ja inu ndakui kao saa maa ya, te tetniuu ya tnundo'o sikio?

Na vi ndukuo java'a sava ka ñayiu

²³ Ka oo ñayiu ka ka'an: “Ja kuu vi sa'o ndi'i ni nagua ka kuini mao”. Te ndija, su masu ndi'i sa'a gua'a ña jion. Te “kuu vi sa'o ndi'i ni nagua ka kuini mao”, su masu ndi'i chituu ñayiu ja vi kujai nuu tno'o ya. ²⁴ Te ma vi ndukuo java'a mao, chi na vi ndukuo java'a sava ka ñayiu.

²⁵ Vi kaa ni ndi'i ni ja kuya'u nuu ya'u kuñu, te ma vi kakan tno'o sa'un ni, te ni ma vi kondi'ni ni ja ka tavi kuechi ni. ²⁶ Chi ka'an nuu tutu ii: “Ja kuenta maa Jito'o kuu ñuyiu vi ndi'i tu'u ja oo nui”.

²⁷ Te nuu ja ndee in ñayiu tu kandija ka'an ña jin ni ja vi kaa ni xtaa jin, te kuini ni ja ki'in ni, nuu saa te kaa ni ndi'i ja ni chitui nuu ni, te ma kakan tno'o sa'un ni, te ni ma kondi'ni ni ja tavi kuechi ni. ²⁸ Su nuu ja ndee in ñayiu kaxtno'o nuu ni, te kachi: “Kuñu ya'a, chi ja ni ka soko nuu chu'chi kuu”. Nuu saa te ma kaa ni, ja ja'a ñayiu ni kaxtno'o yun, nagua ja ma kondi'ni ja tavi kuechi, chi kuenta maa Jito'o kuu ñuyiu vi ndi'i tu'u ja oo nui. ²⁹ Chi ja ndi'ni inka ñayiu ja tavi kuechi kuu ja ka'an san, masu ja ndi'ni maa ni.

¿Te nau ja inka ñayiu koka'an kuechi siki san ja sa'a san nagua kuini maa san? ³⁰ Chi nuu ja ndakuanta'u san nuu ia Dios, te jaa san, te ma kuu vi ka'an kuechi ñayiu siki ja jaa san, chi ndakuanta'u san nuu ia Dios.

³¹ Nuu saa te nuu ka jaa ni axi ka ji'i ni, a nani guaa kuu ja ka sa'a ni, te ndi'i vi sa'a ni ja na koo jayiñu'u nuu ia Dios. ³² Te ma vi sa'a ni ja junkuei ni in ñayiu nuu yika kuechi, ni ñayiu judio, ni ñayiu sava ka tatatno'o, te ni ñayiu ka skua'a tno'o va'a ia Dios. ³³ Te suni maa san, chi nduku ndee san ja ndi'i ja sa'a san na vi junkuaan ini ndi'i ñayiu. Te tu nduku san java'a maa san, chi nduku san java'a kua'a ka ñayiu, nagua ja vi kaku ni'nui.

11

¹ Te vi kondikin ni vi sa'a ni nagua sa'a maa san, nagua ndikin san sa'a san nagua ni sa'a maa Jesukristu.

Tno'o kaxtno'o naxa vi sa'a ñayiu nuu ka ndututui

² Nase gua'a, vi ñani vi kua'a, ja siun ni ka ndaka'an ña ni jin san, te ka ndikin ni nagua ni kaxtno'o san nuu ni. ³ Su kuini san ja vi kuni ni ja Jesukristu kuu yiki xini ndi'i teyii, te teyii kuu yiki xini ñasi'i, te ia Dios kuu yiki xini Jesukristu. ⁴ Te ndi'i teyii ja ka chisa'u de xini de nuu ka ndakuatu de axi nuu ka ndakani de tno'o ni jiña'a ia Dios, te ka jiña'a de jakanoo nuu ia kuu yiki xini de. ⁵ Su ndi'i ñasi'i ja tu ka chisa'u ña xini ña nuu ka ndakuatu ña axi nuu ka ndakani ña tno'o ni jiña'a ia Dios, te ka jiña'a ña jakanoo nuu tee kuu yiki xini ña, chi inuu ni kuu nuu ja na sete tia'a ña xini ña. ⁶ Chi nuu ja tu chisa'u in ñasi'i xini ña, te gua'a ka kuu ja na sete naña ña xini ña. Su nuu ja kukanoo ña sete naña ña axi sete tia'a ña xini ña, te na chisa'u ña nuu saa. ⁷ Su teyii, chi ma chisa'u de xini de, chi ni ndaku ña de jin maa ia Dios, te xne'e de ja oo jayiñu'u nuu ya. Su ñasi'i, chi xne'e ña ja oo jayiñu'u nuu teyii. ⁸ Chi jin yiki kuñu teyii ni sa'a ia Dios ñasi'i, te masu jin yiki kuñu ñasi'i ni sa'a ya teyii. ⁹ Te masu ja ja'a ñasi'i ni kuva'a teyii, chi ja ja'a teyii guaa ni kuva'a ñasi'i. ¹⁰ Te yun guaa kanuu ja chisa'u ña xini ña, ja kuu in seña ja ndiso tniuu ña, chi ka ndia'a ia ka jinokuechi nuu Dios naxa sa'a ña. ¹¹ Su nuu yoon ja ka skua'o, chi jiniu'u ña teyii jin ñasi'i, te suni ñasi'i chi jiniu'u ña teyii. ¹² Chi nani ni kuva'a ñasi'i nuu yiki kuñu teyii, te suni saa ni kaku teyii chii ñasi'i, te ndi'i vajikuei nuu maa ia Dios.

13 Vi ndachikua'a maa ni, ¿a vatuka kuu ja ma chisa'u in ñasi'i xini ña nuu ndakuatu ña nuu ia Dios? 14 Chi ja ka jinio ja maa nagua oo nuu ñuyiu ya'a kaxtno'o ja in jakanoo kuu ja in teyii kuandetu de ja kuu nani xini de. 15 Su ñasi'i, chi luu ka na'a ña ja kuandetu ña kuu nani xini ña, chi nuu tniuu ja chisa'u ña xini ña, te maa ixi xini ña yun chisa'u xini ña. 16 Su nuu ja ndee in ñayiu kuini ja tee tna'i siki tno'o ya'a, te ka'an san ja ni sein, te ni ñayiu ka ndututu ja ka skua'a tno'o ia Dios, tu na in ja siin ka ka sa'a san saa nagua ni ka'an san ya'a.

Ni ka sa'a kue'e ñayiu nuu ka jaxini nuu maa Jito'o

17 Su tno'o ja tee san ya'a, ma kuu ka'an san ja nase gua'a ka sa'a ni, chi ni'i tno'o san ja nuu ka ndututu ni, te ka sa'a ni jakue'e ka saa java'a. 18 Chi jaxtnañu'u, ka ka'an kuechi sava ñayiu ja nuu ka ndututu ni ja ka skua'a ni, te ka sa'a siin tna'a ni. Te sava tno'o, chi kandija san ja saa ka sa'a ni. 19 Chi ka ka'an ni ja nini kuu ja saa vi sa'a siin tna'a ni, nagua ja vi kuni ñayiu ndee ni guaa jandaa ja ka sa'a gua'a ni nuu ia Dios. 20 Su ja siun ka sa'a siin tna'a ni nuu ka ndututu ni ja ka jaxini ni, te masu jandaa ndija ja ka sa'a ni nagua ni jaxini maa Jito'o. 21 Chi nuu ka jaxini ni, te ndi in ndi in ni ka kakoxno'o ni, ka tñii ni ja vi kaa maaa ni. Te sava ni, chi vi ndee ka jini ni ja ka ji'i ni. Su sava ka ni, chi tu ka ni'i ni, te ka kokin nda'u ni. 22 ¿Te a tu na ve'e ni ja yun vi kaa ni, te vi ko'o ni? Chi ja siun ka sa'a ni, te ka skexiko ni ñayiu ka skua'a tno'o ia

Dios, te ka jiña'a ni jakanoo ñayiu tu nagua ka neva'a sa'un. ¿Nuu saa te naxa ka'an san? ¿A nase gua'a ka sa'a ni? Ña'a, ma kuu, chi masu ka sa'a gua'a ni ja siun ka sa'a ni.

Ni jaxini Jito'o

²³ Te tno'o ja ni kaxtno'o san nuu ni kuu ja ni ni'i san nuu maa Jito'o: Ja maa jakuaa ja ni xtuu ña Judas jin Jito'o Jesús nuu ñayiu, ni tnii ya xtaa vixin, ²⁴ te ni ndakuanta'u ya nuu ia Dios, te ni ta'u ya, te jiña'a ya: “Vi tnii ni te vi kaa ni, chi ya'a kuu yiki kuñu san ja soko san ja ja'a in in ni, te sua'a vi kosa'a ni ja ka ndaka'an ña ni jin san”, jiña'a ya. ²⁵ Te nuu ni ndi'i ni ka jaxini ya, te suni ni tnii ya vasu vinu, te jiña'a ya: “Vinu ya'a kuu tratu jaa ja ni kukutu jin niñi san, te sua'a vi kosa'a ni ndi'i ni jichi ja ka ji'i ni, nagua ja vi kondaka'an ña ni jin san”, jiña'a ya. ²⁶ Nuú saa te ndi'i ni jichi nuu ka jaa ni xtaa vixin, vi ka ji'i ni vinu ya'a, te siun ni vi kondakaxtno'o ni ja ni ji'i ya guaa ndee kiuu na ndii ya.

Na vi kaxinio nagua ni sa'a maa Jito'o

²⁷ Te yun guaa nani kuu ñayiu ja jaa xtaa vixin ya'a vi ji'i vinu nuu Jito'o, te tu nee yiñu'i nuu ya, nuu saa te sa'i yika kuechi siki yiki kuñu maa Jito'o vi niñi ya. ²⁸ Nuú saa te vi koto tnuni ni in in maa ni: A ka oo gua'a ni nuu ia Dios, te saa kuu vi kaa ni xtaa vixin, te vi ko'o ni vinu nuu ya. ²⁹ Chi na ñayiu jaa vi ji'i, te tu skua'a gua'i naxa kei yiki kuñu maa Jito'o, te ja jai vi ja ji'i yun sa'a ja vaji tnundo'o siki. ³⁰ Chi yun kuu ja kua'a maa ni ka ku'u vi ni ka kuita ni, te suni kua'a ñayiu ni ka oo jin ni ja ni ka ji'i. ³¹ Chi

nuu ja na vi koto tnuni gua'o mao, te ma tetniuu Jito'o tnundo'o sikio ja ka'nde ya kuechio. ³² Su nuu ja'nde Jito'o kuechi, te tetniuu ya tnundo'o sikio nagua ja na vi nukuiin ndao nuu ichi ya, te ma vi nao jin ñayiu ñuyiu.

³³ Te yun kuu, vi ñani vi kua'a, ja nuu ka ndututu ni ja vi kaxini ni, te vi kondetu tna'a ni, nagua ja inuu vi kaa ni. ³⁴ Te nuu ja ndee in ni kokin, te kaa ni xtaa ve'e maa ni, nagua ja ma tetniuu ia Dios tnundo'o siki ni ja siun na sa'a ni nuu ka ndututu ni. Te ja sava ka tniuu, chi guaa ndee kiuu na jaa san nuu ka oo ni, te saa ka'an san naxa kokuu.

12

Tniuu ja skuta'u ña Espíritu ia Dios

¹ Vitna te kuini san, vi ñani vi kua'a, ja vi kuni ni siki in in tniuu ja skuta'u ña Espíritu ia Dios jin in ion. ² Te ja ka jini gua'a maa ni ja ama ka nuu chia'an ka ja vi kandija ni, chi ni ka ojandetu ni ja ni ka ojaka ña ñayiu ni ka ochiñu'u ni chu'chi ja ka kuu ñi'i ja tu kuu vi ka'an. ³ Te yun guaa kuini san vitna ja vi kuni ni ja ni in ñayiu ja ka'in jin Espíritu ia Dios ma kuu kachi ja tau tnia'a Jesús, te ni in ñayiu ma kuu ka'in ja Jesús kuu Jito'o nuu ja tu na Espíritu ia Dios oo jin.

⁴ Te oo siin siin tniuu ja ka kuta'u in in ñayiu, su invaa ni maa Espíritu kuu ia jiña'a. ⁵ Te ndi siin ndi siin tniuu ka sa'a in ion, su invaa ni nuu Jito'o ka jinokuechio. ⁶ Te siin siin ja ni taa ia Dios ja vi sa'a in ion, su invaa ni Dios kuu ia sa'a ndi'i tniuu ya'a jin ndi'i ñayiu. ⁷ Su ni jiña'a

ia Dios nuu in in ñayiu in ja xne'e ja ka oi jin Espíritu ya, nagua ja na chituu ña jin ndi'i ñayiu ka kandija. ⁸ Chi jin ma'ñu sagua Espíritu ka ni'i ta'u sava ñayiu ja ka ka'in tno'o ndichi, te suni maa Espíritu jiña'a tno'o ja ka jinkui'nu kaji ini sava ñayiu. ⁹ Te sava ñayiu ni ka ni'i ta'ui ja vi kandija gua'i ja skunkuu ia Dios nagua ka jikain jin ma'ñu sagua maa Espíritu, te savai ni ka ni'i ta'ui ja vi ndasa'i ñayiu ka ku'u jin maa Espíritu. ¹⁰ Te savai ni ka ni'i ta'ui ja vi sa'i tniuu na'nu, te savai ja vi ndakani tno'o ni jiña'a maa ia Dios. Te savai ni ka ni'i ta'ui ja vi ndakuni ndeja kuu tno'o ja vaji nuu Espíritu ndaa, te ndeja kuu tno'o ja vaji nuu espíritu xnda'u ña. Te savai ni ka ni'i ta'ui ja vi ka'in ndinuu nuu sa'an ja tu ka jini, te savai ja jinkui'nu ini kaxtno'i naxa kei ka'an ñayiu jin inka sa'an yun. ¹¹ Su ndi'i tniuu ya'a sa'a invaa ni maa Espíritu, te siin siin tniuu jiña'a ya nuu in in ñayiu na kuu na kuu naxa kuini maa ya.

Ndi'o ka kuo invaa ni yiki kuñu

¹² Chi nagua kuu in yiki kuñu ja neva'a kua'a ndatniuu, te ndi'i ndatniuu ja oo nuu yiki kuñu yun kuu invaa ni yiki kuñu, te suni saa ni ka kuo invaa ni yiki kuñu jin Jesukristu. ¹³ Te suni saa ni ka kuu ndi'o, a kuu ñayiu judio axi ñayiu sava ka tatatno'o, a ñayiu ka jinokuechi ja tu ka ni'i ya'ui axi ñayiu ka sa'a tniuu mai, chi invaa ni Espíritu ia Dios ni skuandute ña jin ndi'o, nagua ja vi kokuo invaa ni yiki kuñu, chi ndi'o ni ka ni'i invaa ni Espíritu ia Dios.

14 Te in yiki kuñu, chi masu invaa ndatniuu kuu, chi neva'a kua'a ndatniuu. 15 Chi nuu ja ja'o na kachi: “Masu yiki kuñu kuu rin, chi masu nda'a kuu rin”, su tuu, chi in ndatniuu nuu yiki kuñuo kuu. 16 Te nuu ja so'o na kachi: “Masu yiki kuñu kuu rin, chi masu nduchi nuu kuu rin”, su tuu, chi in ndatniuu nuu yiki kuñuo kuu. 17 Chi nuu ja ndi'i yiki kuñuo na kokuu nduchi nuu, te ma kuu naxa vi koninio. Te nuu ja ndi'i yiki kuñuo na kokuso'o, te ma kuu naxa vi tna'nio. 18 Su ia Dios ni tniuu tna'a ya in in ndatniuu nuu yiki kuñuo naxa kuini maa ya ja koo. 19 Chi nuu ja in ni ndatniuu kuu ndi'i, te masu in yiki kuñu kuu nuu saa. 20 Su vitna, chi visi kua'a ndatniuu kuu, su invaa ni yiki kuñu kuu. 21 Te nduchi nuu, chi ma kuu kuña'a nuu nda'o: “Tu jiniu'u ña rin”. Te ni xinio ma kuu kuña'a nuu ja'o: “Tu jiniu'u sa'un ña rin”. 22 Chi saa sua'a ndatniuu oo nuu yiki kuñuo ja ndakani inio ja vita ka kuu, ka kuu ndatniuu ja jiniu'u gua'a kao. 23 Te saa ndatniuu oo nuu yiki kuñuo ja ndakani inio ja tu na'a va'a kuu ja ka jito va'a kao vi ka skui'nuo sa'un. Te ndatniuu ii ka ja oo nuu yiki kuñuo ka chisa'u va'o. 24 Chi taka ndatniuu ja kaa vii ka nuu yiki kuñuo masu nini kuu ja vi chisa'uo, su ia Dios ni tniuu tna'a ya yiki kuñuo ja vi koto va'o ndatniuu ii ka. 25 Saa nagua ja ma vi sa'a siin tna'a ndatniuu ka oo nuu yiki kuñuo, chi sua'a in in ndatniuu yun na vi kondi'ni ja ja'a sava kai. 26 Chi nuu ja jatu in ndatniuu oo nuu yiki kuñuo, te suni ndi'i ka jatu jin. Te nuu ja jito va'o in ndatniuu oo nuu yiki kuñuo, te ndi'i ka kusii ini.

27 Nuu saa, te maa ni ka kuu yiki kuñu Jesukristu, chi in in maa ni ka kuu na kuinio ndatniuu ja ka oo nuu yiki kuñu ya. 28 Te siin siin tniuu ni jiña'a ia Dios nuu in in ñayiu ka skua'a. Xnañu'u ka ni jani ya tee ni chitniuu Jesukristu ja ka xtutenuu de tno'o ya. Te ja kuu uu ni jani ya ñayiu ka ndakani tno'o jiña'a maa ia Dios. Te ja kuu uni ñayiu ka kaxtno'o. Yun te ni jani ya ñayiu ka sa'a tniuu na'nu jin jaka'nu maa ya. Te saa ni jani ya ñayiu ka ndasa'a ñayiu ka ku'u, vi ñayiu ka chituu ñayiu ka kunda'u, vi tee ka jito ñayiu ka jinokuechi nuu veñu'u, vi ñayiu ni ka ni'i ta'u ja ka ka'in inka sa'an ja tu ka jini. 29 Te masu ndi'i ñayiu ka skua'a ni chitniuu ña Jesukristu ja vi xtutenui tno'o ya. Te suni masu ndi'i ñayiu ka ndakani tno'o ni jiña'a maa ia Dios. Te ni masu ndi'i ñayiu ka kaxtno'o. Te suni masu ndi'i ñayiu ka sa'a tniuu na'nu jin jaka'nu maa ia Dios. 30 Te ni masu ndi'i ñayiu ni ka kuta'ui ja vi ndasa'i ñayiu ka ku'u. Te suni masu ndi'i ñayiu ka ka'an inka sa'an ja tu ka jini, te ni masu ndi'i ka jinkui'nu ini ja vi kaxtno'i naxa kei ka'an ñayiu jin inka sa'an yun. 31 Nuu saa te vi nduku ndee ni ja vi ni'i ta'u ni in in tniuu gua'a ka nuu ia Dios ja vi sa'a ni.

Su sein, chi kaxtno'o san in ichi gua'a ndeva'a ka.

13

Na vi ka'an too tna'o

1 Chi visi ka'an san inka sa'an ja ka ka'an ñayiu axi nagua ka ka'an ia ka jinokuechi nuu Dios, te tu ka'an too san in ñani in tna'a san, nuu saa te

tno'o ka'an san kuu na kuinio in ja ka'ma ka'ma axi na kuinio in kaa ja kaxin kaxin sua'a ni. ² Te visi na ndakani san tno'o ja taa maa ia Dios, te jinkui'nu ini san ndi'i tno'o ya ja ni yiyu'u vi ndi'i tno'o ndichi, te visi kandija guagua'a san ja vi kuu xtajioo san in yuku, su nuu ja tu ka'an too san in ñani in tna'a san, nuu saa te tu sa'un nagua kuu san. ³ Te visi na kuña'a san ndi'i nagua neva'a san ja vi kokaa ñayiu nda'u, te visi na soko san maa san ja vi teñu'u ña ñayiu ja ja'a tno'o ya, su nuu ja tu ka'an too san in ñani in tna'a san, nuu saa te tu sa'un nagua jiniu'u nuu san.

⁴ Chi nuu ja ka ka'an too in ñani in tna'o, te vi kuandee inio jin, te vi kova'a inio, te ma vi kokuu kuasun inio, te ma vi kokuu vixion, ni ma vi sa'a teyio mao, ⁵ te ma vi sa'o ja vi kukanoo inka ñayiu, te ni ma vi ndukuo java'a mao, ni ma vi kokiti inio, ni ma vi ku'un inio tno'o kiti ini. ⁶ Te ma vi kokusii inio nuu ka sa'a ñayiu jakue'e, chi na vi kokusii inio nuu ka sa'a ndai. ⁷ Chi ja ka ka'an too in ñani in tna'o sa'a ja ndi'i ni ka jaka'nu inio, vi ndi'i ka kandijao, vi ndi'i ka ndetu ka'nuo, vi ndi'i ka jandee inio.

⁸ Te ja ka ka'an too tna'o, chi ma naa sa'un. Su kenta in kiuu ja tu ka na in ndakani tno'o jiña'a maa ia Dios, te ni tu na in ka'an ka inka nuu sa'an ja tu jini, te ni ma koo ka tno'o ndichi, chi ndi'i ya'a naa. ⁹ Chi joo ni ka jinio, te joo ni tno'o ja ni taa ia Dios ka ndakanio. ¹⁰ Su nuu na kenta kiuu ja vi kuni ndao, te naa ja joo ni ka jinio vitna.

¹¹ Chi nuu ni okuu san in suchi luluu, te ni oka'an san nagua ka'an in suchi luluu, te ni

ondakani ini san vi ni osa'a san na kuinio in suchi luluu. Su vitna ja ni kuu ka'nu san, te ni xndendoo san nagua sa'a suchi luluu yun. ¹² Te suni saa ni vitna, chi tu ka jini gua'o naxa oo ia Dios, chi ka ndia'o ya na kuinio in speju ja tu ndijin gua'a. Su in kiuu te vi kunio nuu jin nuu ya. Vitna, chi joo ni jini san, su kiuu yun, te kuni ndaa san, nagua jini ña maa ya jin san. ¹³ Nuun saa te vitna, chi oo uni tno'o ja ma naa sa'un, te suu kuu ja ka kandijao, vi ja ka ndetu ka'nuo vi ja ka ka'an too tna'o. Su tno'o kanuu ka nuu ndi uni kuu ja vi ka'an too tna'o.

14

Nuu ka ka'an ñayiu inka sa'an

¹ Nuun saa te vi nduku ndee ni ja vi ka'an too tna'a ni, te suni vi ndioo ini ni ja vi ni'i ta'u ni in tniuu nuu Espíritu ia Dios, su ja kanuu ka kuu ja vi ni'i ta'u ni tniuu ja vi ndakani ni tno'o ja taa maa ia Dios. ² Chi ñayiu ja ka'an inka sa'an ja tu jini, ka'in nuu ia Dios, te masu nuu ñayiu, chi tu na in jinkui'nu ini tno'o ka'in, chi jin ma'ñu sagua Espíritu ka'in tno'o oyu'u ja tu na jini. ³ Su ñayiu ndakani tno'o ni jiña'a maa ia Dios, chi nuu ñayiu ka'in, nagua ja vi kuja ñayiu yun nuu tno'o ya, vi ja xteku ñai, vi ja ndakuña'i tno'o ndee ini nuu ñayiu yun. ⁴ Te ñayiu ka'an inka nuu sa'an ja tu jini, chi maa ni mai jija nuu tno'o ya. Su ñayiu ndakani tno'o ni jiña'a maa ia Dios, chi sa'i ja ka jija ñayiu ka skua'a nuu tno'o ya.

⁵ Te kuini san ja nuu sua'a te kuu, te ndi'i ni vi ka'an inka nuu sa'an ja tu ka jini ni, su ndioo

ka ini san ja vi ndakani ni tno'o ni taa ia Dios, chi ka'nu ka kuu ñayiu ndakani tno'o ni jiña'a ia Dios, masu ñayiu ka'an inka nuu sa'an ja tu jini, visi jiniu'u tno'o ka'an ñayiu ya'a nuu ja kuu ja ndakaxtno'i naxa kei tno'o ka'in yun, nagua ja vi kuja ka ñayiu ka skua'a nuu tno'o ya.

⁶ Te yun kuu, vi ñani vi kua'a, ja nuu ja jaa san ja jakoto ña san, te ka'an san inka nuu sa'an ja tu ka jinkui'nu ini ni, te tu nagua jiniu'u sa'un nuu in in ni, nuu ja ma kaxtno'o kaji san nagua ni skuni ña ia Dios jin san, axi nuu ja ma kaxtno'o san tno'o ndichi axi tno'o ja ni taa maa ia Dios ja ndakani san, axi inka tno'o ja kaxtno'o san. ⁷ Na vi skintna'a inuo inka sa'an jin yutnu kene'e yaa. Te visi tu tekutnu, su kuu kata tnu, na kuinio tnu yoo ka tiuu axi yutnu kaxin, te nuu ja tu jita siin siin tnu, ¿te naxa kuu vi kunio na yaa ka jita in in tnu? ⁸ Te nuu ka jaxin tna'a, nuu ja ma tiuu kaji tee xta'i trompeta yun, te ni in ñayiu ma sa'a tua'i ja ki'in kaxin tna'i. ⁹ Te suni saa ni ka kuu maa ni, nuu ka ka'an ni inka nuu sa'an, nuu ja ma vi kaxtno'o kaji ni ja vi jinkui'nu ini ñayiu, ¿te naxa vi kuni na tno'o ka ka'an ni? Te tno'o ka ka'an ni yun, chi nani ja jiso tachi kua'an kuu. ¹⁰ Te jandaa ja kua'a nuu sa'an oo ñuyiu, te in in sa'an, chi oo ja kei ka'an maaaa. ¹¹ Su nuu ja tu jinkui'nu ini san naxa ka'an in ñayiu, te kuu san na kuinio ñayiu inka ñuu nui, te suni kui na kuinio ñayiu inka ñuu nuu san. ¹² Te yun guaa maa ni, ja ka ndioo ndeva'a ini ni ja vi ni'i ta'u ni in tniuu ja taa Espíritu ia Dios, vi nduku ndee ni ja vi koneva'a kua'a ni tniuu ja taa ya, ja kuu vi chituu ni ñayiu ka skua'a ja na vi kujai nuu

tno'o ya.

¹³ Nuu saa te ñayiu ka'an inka sa'an ja tu jini, na ndakuatui nuu ia Dios ja na kuña'a ya in jaka'nu ja kuu ndakaxtno'i tno'o ka'in yun. ¹⁴ Chi nuu ja ndakuatu san inka sa'an ja tu jini san, te jandaa ja ndakuatu san jin anu san, su tu nagua jinkui'nu ini san. ¹⁵ ¿Naxa sa'a san nuu saa? Ndakuatu san jin anu san vi suni ndakuatu san jin ja jinkui'nu ini san. Kata san jin anu san vi suni kata san jin ja jinkui'nu ini san. ¹⁶ Chi nuu ja ndakuatu ni nuu ia Dios maa ni tno'o ja vaji nuu anu ni, te tu jinkui'nu ini ni, te oo in ñayiu ni kiunduu jaa nini tno'o ja ndakuanta'u ni yun, ma kuu ka'in "saa na kokuu", chi tu jinkui'nu ini na tno'o ka'an ni. ¹⁷ Chi jandaa ja gua'a ndakuanta'u ni nuu ia Dios, su tu chituu ni inka ñayiu ja kujai nuu tno'o ya. ¹⁸ Te ndakuanta'u san nuu ia Dios ja kua'a ka jichi ka'an san inka nuu sa'an ja tu jini san, saa ndi'i maa ni. ¹⁹ Su visi ni saa, su nuu ka ndututu ñayiu ka skua'a, jintna'a ini ka san ja ka'an san u'un ni tno'o ja jinkui'nu ini san, nagua ja kuu kaxtno'o san nuu sava ka ñayiu, masu ja ka'an san uxi mil tno'o jin inka sa'an ja tu ka jinkui'nu ini ñayiu.

²⁰ Ma vi ndakani ini ni, vi ñani vi kua'a, nagua ka ndakani ini suchi kueli, chi sua'a vi kuja ni jin ja ka ndakani ini ni. Su vi kokuu ni na kuinio suchi kueli jin jakue'e ja oo ñuyiu. ²¹ Chi sua'a yoso nuu Ley: "Ka'an rin nuu ñayiu ñuu ya'a jin ma'ñu sagua ñayiu inka ñuu vi jin inka sa'an ja tu ka jini, te visi ni saa, te ma vi konini tno'o ka'an rin, kachi Jito'o". ²² Yun guaa nuu ka ka'an ñayiu inka nuu sa'an ja tu ka jini, te jin yun xne'e

ia Dios ja tetniuu ya tnundo'o siki ñayiu tu ka kandija, te masu siki ñayiu ka kandija. Su tno'o jiña'a ia Dios nuu ñayiu ja ndakani tno'o ya xne'e jaka'nu ya nuu ñayiu ka kandija, te masu nuu ñayiu tu ka kandija. ²³ Chi nuu ja ndi'i ni ja ka skua'a ni ni ka ndututu ni in ni nuu, te ndi'i ni ka ka'an inka nuu sa'an ja tu ka jini ni, te na kiuu in ñayiu ni kiunduu jaa axi ñayiu tu kandija, te vi kachi ja ka ndukue'e ni. ²⁴ Su nuu ja ndi'i ni ka ndakani tno'o ni taa ia Dios, te kiuu in ñayiu tu kandija axi in ñayiu ni kiunduu jaa, te jino ini, chi ndachikua'i naxa oo mai jin tno'o ka ka'an ni. ²⁵ Yun te ndakuni ndi'i jakue'e oo ini anui, te jinkuiin jiti, te chiñu'i ia Dios, te ka'in ja jandaa kuiti ja oo Dios ne'u ni.

Vi sa'a yukun ni nuu ka ndututu ni ja vi skua'a ni

²⁶ Nuu saa, vi ñani vi kua'a, ¿te naxa vi sa'o jin ndi'i tno'o ya'a? Nuu ka ndututu ni, te vi kata sava ni yaa ja vaji nuu Salmo, te sava ni vi kaxtno'o tno'o ya, te sava ni vi ndakani tno'o ni skuni ña ia Dios, te sava ni vi ka'an inka nuu sa'an ja tu ka jini ni, te sava ni vi ndakaxtno'o naxa kei inka nuu sa'an yun. Te ndi'i ya'a vi sa'a ni nagua ja na vi kuja ñayiu ka skua'a nuu tno'o ya. ²⁷ Te nuu ka oo ñayiu ja ka ka'in inka sa'an ja tu ka jini, te na kokuu uu axi uni, te ndi in ndi in na ka'an, te na koo in ñayiu ja ndakaxtno'o naxa kei tno'o ja ka ka'an ñayiu yun. ²⁸ Te nuu ja tu na ñayiu ja ndaka'an naxa kei, te gua'a ka kuu ja ma vi ka'in nuu ñayiu ka skua'a, te na vi ka'an maa ni mai jin ia Dios. ²⁹ Te suni ñayiu

ka ndakani tno'o ni jiña'a ia Dios, na vi ka'an uu a uni, te sava ka ñayiu na vi skua'a gua'a tno'o ka ka'in yun. ³⁰ Su nuu ja skuni ña ia Dios tno'o ya jin in ñayiu nukoo, te na junkuiin ñayiu ka'an yun, nagua ja na kuu ka'an mai. ³¹ Chi saa te kuu vi ka'an ndi in ndi in ni tno'o ja ni taa ia Dios ja vi ndakani ni, nagua ja ndi'i ni vi kutua'a, te vi nuku'un ndee ini ni. ³² Te ñayiu ka ndakani tno'o ni jiña'a ia Dios kuu vi junkuiin, chi ka jini vi ka'nu ni'nui mai. ³³ Chi ia mani ini kuu Dios, masu ia skunu nuu ini ña.

Te nagua ka sa'a ndi'i ñayiu ka skua'a, ja ka kui ñayiu maa ia Dios, ³⁴ ja nuu ka ndututu ñasi'i nuu ka skua'a ni, ma kuu vi ka'an ña, chi na vi kasi yu'u ña, te na vi kuanyu'u vi kuandetu ña nagua yoso nuu Ley Moisés. ³⁵ Te nuu ja kuini ña ja kukanu ini ña na in tno'o, te ve'e ña na kakan tno'o ña nuu yii ña, chi na'a kanoo ja ka'an in ñasi'i nuu ka oo tutu ñayiu ka skua'a.

³⁶ Chi vi kona'a ni ja tu ni jinkondee tno'o ia Dios nuu in in maa ni, te ni masu maintno'o maa ni ni ka ni'i tno'o ya. ³⁷ Su nuu ja ndee in ñayiu ndakani ini ja kuu ndakani tno'o ni jiña'a ia Dios axi ndakani ini ja ni ni'i ta'ui Espíritu ya, nuu saa te na ndakuni ja tno'o tee san ya'a kuu in tno'o ja tatnuni maa Jító'o. ³⁸ Su nuu ja tu janta'ui tno'o ya'a, te suni ma vi kuenta'u ña jin.

³⁹ Nuu saa, vi ñani vi kua'a, te vi ndioo ini ni vi ndakani ni tno'o ja taa ia Dios, te ma vi kasi ni'nu ni ja vi ka'an ñayiu inka sa'an ja tu ka jini. ⁴⁰ Su ndi'i ja ka sa'a ni vi sa'a ndaa ni, te vi sa'a yukun ni nuu ka ndututu ni.

15

Ni ndateku Jesukristu

¹ Vitna, vi ñani vi kua'a, te kuini san ja vi ndaka'an ni tno'o va'a Jesukristu ja ni kaxtno'o san nuu ni. Te tno'o ya'a kuu tno'o ja ni ka janta'u ni, te ka oo yutnu ni jin. ² Te suni jin ma'ñu sagua tno'o ya'a vi kaku ni'nu ni, nuu ja vi koo yutnu ni nuu tno'o ni kaxtno'o san, chi nuu tuu, te tu jiniu'u ja ni ka kandija ni.

³ Chi xtnañu'u ka ni kaxtno'o san nuu ni tno'o ja ni ni'i san nuu Jesukristu: Ja ni ji'i ya ja ja'a yika kuechio, nagua yoso nuu tutu ii. ⁴ Te ni jinkoyu'u ya, te nuu uni kiuu, te ni ndateku ya, nagua yoso nuu tutu ii. ⁵ Te ni ndenta ya nuu Pedro, te saa ni ndenta ya nuu ndi uxi uu tee ni chitniuu ya ja vi xtutenuu tno'o ya. ⁶ Te saa ni ndenta ya nuu vi'i ka u'un ciento ñayiu ka skua'a ja ni ka ndututu yun, te kua'i ka tekun de vitna, su savai, chi ja ni ka ji'i. * ⁷ Te saa ni ndenta ya nuu Jacobo. Te nuu kuee ka, te ni ndenta ya nuu ndi'i tee ni chitniuu ya ja vi xtutenuu tno'o ya.

⁸ Te sandi'i ni ka, te saa ni kenta ya nuu maa san, ja kuu san na kuinio in suchi ni kaku yute. ⁹ Chi in tee nuu ka kuu san saa sava ka tee ni chitniuu Jesús ja vi xtutenuu de tno'o ya, te ni tu oo tu kaa san ja konani san tee ni chitniuu Jesús, chi ni osondikin san ñayiu maa ia Dios. ¹⁰ Su ni ka'an nda'u ni ka'an kee ña ia Dios, ja kuu san in tee ni chitniuu ña Jesús, te tu ni okuu uun ja ni ka'an nda'u ni ka'an kee ña ya jin san, chi

---

* 15:6 15:6 Jin sa'an griego ka'an "ni ka kixin" ja kuu "ni ka ji'i".

saa sua'a satniuu ka san saa ndi'i tee ni chitniuu ya, su masu maa san satniuu, chi maa ia Dios chindee chituu ña jin san ja sa'a san. ¹¹ Te tu ni ja sa'i a sein axi tee yun, su inuu ni ka kaxtno'o san, te saa ni ka kandija ni.

Vi ndateku ndiyi

¹² Te tno'o ja ka kaxtno'o san kuu ja ni ndateku Jesukristu ne'u ndiyi. ¿Te nau ja ka ka'an sava ni ja ma vi ndateku ndiyi? ¹³ Chi nuu ja ma vi ndateku ndiyi, te suni Jesukristu, chi tu ni ndateku ya. ¹⁴ Te nuu ja tu ni ndateku Jesukristu, te tu jiniu'u tno'o ja ka kaxtno'o san, te suni tu jiniu'u ja ka kandija ni. ¹⁵ Te nuu ja saa kuu, te ja ka kuu san tee ka xnda'u ña, ja tu ka ka'an ndaa san tno'o ia Dios, chi ka ndakani san ja Dios ni ndaxteku Jesukristu, te nuu ja masu ndija ja vi ndateku ndiyi, te masu ndija ja ni ndaxteku ya Jesukristu. ¹⁶ Chi nuu ja ma vi ndateku ndiyi, te suni tu ni ndateku Jesukristu. ¹⁷ Te nuu ja tu ni ndateku Jesukristu, te tu jiniu'u ja ka kandija ni, te ka oo ii ni jin yika kuechi ni. ¹⁸ Te nuu ja saa kuu, te suni ndiyi ni ka ji'i ja ni ka kandija Jesukristu vi junaa nuu saa. ¹⁹ Chi nuu ja nani ja ka tekua ñuyiu ya'a ka ndetu ka'nuo Jesukristu, nuu saa te nda'u ni kao nuu ndi'i ñayiu.

²⁰ Su ña'a, masu saa kuu, chi ni ndateku Jesukristu ne'u ndiyi. Te maa ya kuu jaxtnañu'u ja ni ndateku ne'u ndiyi, na kuinio in jaxtnañu'u ja kee nuu ñunde'i. Te saa vi kondikin sava ka ndiyi ni ka kandija ya ja vi ndatekui. ²¹ Chi ja ja'a in tee ni kiuu kue'e ja ka ji'i ñayiu, te suni saa ni ja ja'a inka tee, te ni keja'a ja ka ndateku ndiyi.

22 Te ndi'i ñayiu vi kuu, chi tatatno'o Adán ka kui, te suni saa ni ndi'i ñayiu ka oo jin Jesukristu vi ndateku. 23 Su yukun yukun ndaxteku ña ia Dios: Xtnañu'u ka Jesukristu ni ndateku ya, yun te saa nuu ndii Jesukristu, te ndaxteku ya ñayiu maa ya. 24 Yun te saa jino kiuu sandi'i, te xnaa Jesukristu ndi'i ja ka tatnuni vi ndi'i ja ka ndiso tniuu vi ndi'i jana'nu, te ndakuña'a ya nuu tatnuni ya nuu maa Tata Ja'nu. 25 Chi kanuu ja tatnuni Jesukristu guaa ndee na kundee ya ja ndi'i ja ka ka'an u'u ña jin ya vi koo chii ja'a ya. 26 Te sandi'i ni ka, te xnaa ya kue'e ja ja'ni ñayiu, ja nee u'u tna'a jion. 27 Chi maa ia Dios ni sa'a ndi'i chii ja'a Jesukristu. Te nuu ka'an nuu tutu ii ja ni sa'a ya ndi'i chii ja'a Jesukristu, te ka jini kajio ja masu kiunduu ndee maa ia Dios, chi maa ya kuu ia ni sa'a ndi'i chii ja'a Jesukristu. 28 Te nuu na ndi'i ja vi koo chii ja'a Jesukristu, yun te suni maa ya ja kuu ya Se'e kiuu ya nuu nda'a Dios, ia ni sa'a ndi'i ja oo chii ja'a ya. Saa te maa ia Dios kuu ia tatnuni nuu ndi'i kuiti.

29 Te ka oo sava ñayiu ja ka jandutei ja ja'a ndiyi. Te nuu ma vi ndateku ndiyi, ¿nau ja ka sa'i siun nuu saa? ¿Nau ja ka jandutei ja ja'a ndiyi nuu saa? 30 Te yoon, ¿nau ja ndi'i ni ore ka oo ja vi kuo nuu ja ma vi ndateku ndiyi? 31 Chi ka'an ndaa san, vi ñani vi kua'a, ja ndi'i kiuu ka nduku ñayiu ja vi ka'ni ñai jin san, su kusii ini san ja ja'a in in ni jin ma'ñu sagua Jito'o Jesukristu. 32 Chi nuu ni oo san ñuu Éfeso, ni ka kagua tna'a san jin tee xeen ja ka kuu de na kuinio kiti yuku, su tu nagua ni'i san nuu ja ndija ja ma vi ndateku

ndiyi. Nuu saa te inu ndija ñayiu ja ka ka'in: “Na vi kaa na vi ko'o, chi xtnee te vi kuo” ka kachi.

³³ Te ma vi kuandetu ni ja vi xnda'u ña ñayiu jin ni, nagua ka'an in tno'o nuu kachi: “Nuu jika ni jin in ñayiu kue'e, te xtivi ñai jin jagua'a sa'a ni”. ³⁴ Vi ndikui'nu ini ni, te vi sa'a ndaa ni, ma vi sa'a ka ni yika kuechi, chi ka oo sava ni ja tu ka jini gua'a ni ia Dios, te ja na vi kukanoo ni guaa ka'an san tno'o ya'a.

Naxa vi kava ndiyi nuu vi ndatekui

³⁵ Su vi koo sava ni ja vi kakan tno'o ni: ¿Naxa vi ndateku ndiyi? ¿Naxa vi kava yiki kuñui nuu ndontakuei ja vi ndatekui? ³⁶ Se'e tee vasa, ¿nau ja siun ka jikan tno'o ni? Chi nuu ka chi'i ni ndikin tata chii ñu'u, te kuini ja kuu ndikin yun ama ka ja kute. ³⁷ Chi ndikin tata ja ka chi'i ni chii ñu'u, masu maa viyu ja jite yun kuu, chi maa ni nuni tata axi triu a inka ndikin tata kuu. ³⁸ Su yun te sa'a ia Dios naxa kuini maa ya ja kava in in yuku na kuu na kuu na ndikin ka kui, te saa vi kava maa yúkui. ³⁹ Te suni saa kuu jin yiki kuñuo, chi masu inuu ka ndaa ndi'i, chi siin kaa yiki kuñu ñayiu, te siin kaa kiti kuun nda'a, te siin kaa chiaka vi siin kaa kiti ndagua. ⁴⁰ Te suni saa ni siin ka ndaa ja ka oo andivi, te siin ka ndaa ja ka oo nuu ñu'u, su siin ni sa'a luu ya ja ka oo andivi, te siin ni sa'a luu ya ja ka oo nuu ñu'u. ⁴¹ Chi siin ye'e nikandii, te siin ye'e yoo, te suni siin ka ye'e kimi, chi suni siin siin ka ye'e in in maa kimi.

⁴² Te suni saa ni kokuu nuu ndaxteku ya ndiyi, chi yiki kuñu ja chiyu'o chii ñu'u, chi ja te'i ni kuu, te ndiyi ja ndaxteku ya, chi ma vi kuu sa'un

ka. ⁴³ Ja tayu'o chii ñu'u, chi in ja kaa tne'e kuu, su nuu ndaxteku ya, te vi ye'e tajan. Ka tayu'o in ja vita ja tu ndakui, su nuu ndaxteku ya, te nduu ndakui. ⁴⁴ Ja ka tayu'o chii ñu'u, chi yiki kuñu in ñayiu ñuyiu ni kuu, te nuu ndaxteku ya, chi kokuu in yiki kuñu ja sa'a maa Espiritu ya, chi oo yiki kuñu ñayiu ñuyiu, te suni oo yiki kuñu ja vi koneva'o nuu vi koo andivi. ⁴⁵ Chi saa yoso nuu tutu ii: "Tee xtnañu'u ja ni sa'a ia Dios ni okuu Adán ja ni okuu de ñayiu teku", kachi tutu. Su Adán sandi'i ni ka kuu maa Jesukristu ja kuu ya espíritu ja taa ya ja ka tekua. ⁴⁶ Su masu yiki kuñu ja ni sa'a maa Espiritu kuu jaxtnañu'u, chi yiki kuñu ñayiu ñuyiu, yun te saa nduu yiki kuñu ja sa'a maa Espiritu. ⁴⁷ Te tee xtnañu'u ja ni oo ñuyiu, chi jin ñuyaka ñu'u ni sa'a ña ia Dios. Te tee kuu uu ja kuu maa Jito'o, chi ndee andivi oo ya. ⁴⁸ Te yiki kuñu ñayiu ka oo ñuyiu ya'a, chi inuu ka ndaa jin Adán, tee ni kuva'a jin ñuyaka ñu'u. Te ñayiu ja ka oo andivi, chi inuu ka ndai nagua kaa ia oo ndee andivi. ⁴⁹ Chi ni ka ndakuo nagua kaa nagua oo tee ni kuva'a jin ñuyaka ñu'u, te suni saa vi nduo nagua kaa ia oo ndee andivi.

⁵⁰ Te kuini san ja ka'an san, vi ñani vi kua'a, ja yiki kuñu vi niñi ñayiu, chi ma kuu kiuu ja sa'a jajin nuu tatnuni ia Dios. Te ni ja te'i, ma kuu sa'a jajin nuu oo ja ma te'i sa'un. ⁵¹ Su kuini san ja kaxtno'o san tno'o ya ja ni yiyu'u: Masu ndi'i yoon ja ka kandijao vi kuu, su ndi'o ndasama ña ya inka yiki kuñu jaa. ⁵² Te nuu nda'i trompeta sandi'i, chi ñama tiuu trompeta kiuu yun, te vi nani ja ndakueneo te ndakondia'o, te vi ndateku

ndiyi ja ma vi kuu sa'un kai, te yoon ja ka tekuo kiuu yun, chi ndasama ña ya jion jin inka yiki kuñu jaa. ⁵³ Chi yiki kuñuo ja te'i, nini kuu ja ndasama, te nduu ja ma te'i sa'un. Te yiki kuñuo ja ji'i ndasama ja ma kuu sa'un ka. ⁵⁴ Te nuu na ndasama yiki kuñuo ja te'i, te nduu ja ma te'i sa'un ka, te suni yiki kuñuo ja ji'i ndasama, te nduu ja ma kuu sa'un ka. Yun te skunkuu tno'o yoso nuu tutu ii: “Ni kundee ya ni xnaa ya kue'e ja ja'ni ñayiu”. ⁵⁵ “Nuu saa te ¿ndenu oo tu ja ja'ni ña, ja koxtuji ña jion? ¿Te ndenu oo tu yau ñaña ja kokundee ka?” kachi tutu ii. ⁵⁶ Te maa yika kuechio kuu na kuinio in iñu xeen ja xtuji ña ja vi kuo, te Ley jana'a kuu ja jiña'a jaka'nu ja kaya yika kuechi ka sa'a ñayiu. ⁵⁷ Su vi ndakuanta'uo nuu ia Dios ja ni sa'a ya ja ni ka kundee nuu yika kuechi jin ma'ñu sagua Jito'o Jesukristu.

⁵⁸ Yun kuu ja vi koyutnu ni, te ma vi kujioo ni, vi ñani vi kua'a ja ka'an too ña san, te siun ni vi kosatniuu ni in kiuu in kiuu ka nuu tniuu ja ni taa maa Jito'o, chi ja ka jini maa ni ja masu ka satniuu uun ni nuu ya.

16

Vi soko ni xu'un ja ki'in nuu ñayiu ka kandija ja ka kuu nda'u

¹ Vitna te ka'an san ja ja'a xu'un ja ka soko ni ja ki'in nuu ñayiu ka kandija ja ka kuu nda'ui. Suni vi sa'a ni nagua ni xtaku san ja ka sa'a ñayiu ka skua'a ja ka oo taka ñuu ja tñii Galacia. ² Te taka kiuu xtnañu'u ja ndaki'in semana, vi sa'a siin in

in maa ni xu'un na kuu na kuu naxa ka ni'i ni, te vi tava'a ni, nagua ja kiuu na jaa san, te ja otua'a, ja ma vi xtutu kao xu'un ja vi soko ni. ³ Te nuu na kenta san, te tetniuu san tee vi kaji maa ni ja vi kinda'a de in tutu nuu ka'an ja maa san tetniuu de ja ki'inkuei de Jerusalén, te vi ndakuña'a de xu'un ni ka soko maa ni nuu ñanio ka oo ñuu yun. ⁴ Te nuu ja oo gua'a ja suni no'o san, te vi kondeka tna'a san jin de ki'inkuei san.

Ndakani ini Pablo ja jinkoto de ñayiu Corinto

⁵ Te nuu jaa san ja jakoto ña san, te ya'a san Macedonia, chi ichi ñuu ja tñii Macedonia jaa san, te kenta san Corinto. ⁶ Te vatuni kendoo san vi koo ndee saa tiempu, te ndee ya'a yoo vijin. Yun te vi chituu ña ni jin san ja vi ndakanu ichi ña ni, kondio'ni ndenu ka ki'in san. ⁷ Chi vitna te tu kuini san ja sua'a ni ndakuni ña san, te ya'a san ki'in san, chi ndetu ka'nu san ja kuu vi koo ndee saa tiempu, nuu ja na kuandetú maa Jito'o. ⁸ Su koo ni san ñuu Éfeso ya'a guaa ndee na ya'a viko Pentecostés. ⁹ Chi ni nune in ichi ka'nu ja kuu kaxtno'o san tno'o va'a Jesús nuu kua'a ñayiu ja na vi kandijai, visi kua'a ñayiu ka ndakoo siki san.

¹⁰ Te nuu ja na kenta Timoteo, te vi kuantu'ú gua'a ni de ja na kosii ini de, chi satniuu de nuu tniuu ni jiña'a maa Jito'o, nagua satniuu maa san. ¹¹ Te ni in ni ma vi skexiko ni de, chi vi chituu ni de nagua ja'ni ña jin de, te vi ndatetniuu ni de jin tno'o mani na kii de, chi ka ndetu san de jin sava ka ñanio.

¹² Te ja ja'a ñanio Apolos, chi ni jikanta'ú ndeva'a san nuu de ja jakuei de jin sava ka ñanio

ja vi jakoto ña de. Su tu ni kuini de ja jaa de vitna, su nuu na nune de, te jaa de.

Ya'a kuu tno'o sandi'i ni ka

¹³ Vi kondito ni, ma vi kusun ini ni, te vi koo yutnu ni jin tno'o ka kandija ni, vi koo teyii anu ni, te vi koo ndakui ni. ¹⁴ Te ndi'i ja ka sa'a ni, vi sa'a ni ja xne'e ja ka ka'an too tna'a ni.

¹⁵ Ja ka jini maa ni, vi ñani vi kua'a, ja ñayiu ve'e Estéfanos ka kuu ñayiu ni ka kandija xtnañu'u ñuu ja tnii Acaya, te sui ka kuu ñayiu ka nduku ndee ja ka jinokuechi nuu ñayiu ka kandija. ¹⁶ Te jikanta'u san ja vi kuanyu'u vi kuandetu ni nuu ñayiu ka sa'a tniuu nagua ka sa'a ñayiu ya'a, vi suni nuu ndi'i ñayiu ja ka chituu tna'a ja ka sa'a tniuu ya'a. ¹⁷ Te kusii ini san ja ni kentakuei Estéfanos vi Fortunato vi Acaico, chi ni ka chituu ña de jin san nuu tniuu ni, ja ña ni kuu vi sa'a ni, chi jika ka oo ni. ¹⁸ Chi ni ka ndataa de tno'o ndee ini nuu san, nagua ni ka sa'a de jin maa ni. Te ñayiu ka sa'a siun, chi kuini ja vi ndakuantno'o ni jin.

¹⁹ Te ñayiu ka skua'a ja ka oo ñuu ja tnii Asia ka ndakan tno'o ña, ¿a kukueni ka oo ni? Te Aquila jin ñasi'i de Priscila vi ñayiu ka skua'a ja ka ndututu ve'e de ka ndakan tno'o ndeva'a ña, ¿a kukueni ka oo ni jin sivi maa Jito'o? ²⁰ Te ndi'i ñanio ka ndakan tno'o ña jin ni, ¿a kukueni ka oo ni? Te vi ndatnii nda'a tna'a in in maa ni, te vi ndakanu ni'nu tna'a ni.

²¹ Te maa san kuu Pablo ja tee san tno'o ya'a jin nda'a maa san, ndakan tno'o ña san, ¿a kukueni ka oo ni?

²² Te nuu ja ndee in ñayiu tu kutoo Jito'o Jesukristu, te na xtau tnia'a ña ia Dios jin. Te na vi ka'on: “Ne'e ni, vi Jito'o san”.

²³ Te maa Jito'o Jesukristu na koto na kuni ña ya jin ndi'i ni. ²⁴ Te siun ni koka'an too ña san jin ndi'i ni jin ma'ñu sagua Jito'o Jesukristu.

Saa na kokuu.

**Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu ndi'i ñayiu
Mixtec, Northern Tlaxiaco: Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu
ndi'i ñayiu New Testament+**

La Santa Biblia en el mixteco del norte de Tlaxiaco

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Northern Tlaxiaco

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

1d46d274-fabd-5c6b-bfec-c3e776510466